REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ maĭ dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Numĕr de Dumineca 42).

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe treĭ lunĭ 6 cor.
N-riĭ de Dumineca 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe treĭ lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe treĭ lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 231.—Anul LXV. Brașov, Dumineca 20 Octomvrie (2 Noemvrie). 1902.

Ce s'a vorbit la comitat?

Va fi de interes pentru cetitoriĭ noștri din apropiere ca și din depărtare, sĕ le dăm o icónă despre cele ce s'au desbătut privitor la cestiunea naționalităților în adunarea de Miercurĭ a comitatuluĭ Brașov, care comitat e locuit, cam în numĕr egal. de Sașĭ, Românĭ și Maghiarĭ.

A fost la ordinea dileĭ cererea către dietă a comitatuluĭ Pojun, ca sĕ se ciuntéscă legea naționalităților, care cerere a trimis'o și comitatuluĭ nostru cu rugarea a-o părtini.

Sașiĭ și Româniĭ, carĭ fac majoritate covêrșitóre în congregație, firesce că n'au putut părtini o astfel de cerere. Sașiĭ fiind în majoritate și în comisiunea permanentă a comitatuluĭ, acéstă comisiune a venit cu propunerea ca *sĕ se esprime părerea de rĕu asupra petițieĭ dela Pojun și sĕ se însărcineze vice-șpanul a face o representație la ministrul de interne, ca sĕ se esecute strict legea naționalităților.*

În adunare membriĭ s'au grupat în modul următor: Sașiĭ și Româniĭ s'au pronunțat contra petițieĭ. Ungurii firesce pentru. Între Românĭ și Sașĭ a fost numaĭ atâta deosebire, că Româniĭ au mers un pas maĭ departe și au cerut în propunerea lor ca: *„congregația comitatensă sĕ reprobe și respingă petiția comitatuluĭ Pojun ca fiind periculósă și nepatriotică, fiind-că este îndreptată în contra libertățiĭ, a dreptuluĭ de limbă și a egaleĭ îndreptățirĭ a naționalităților nemaghiare din statul ungar“.*

S'au maĭ făcut două propunerĭ din partea ungurescă, una pentru simpla luare la cunoscință, ér alta, care a fost maĭ mult sprijinită de Ungurĭ, pentru-ca *sĕ se părtinéscă petiția dela Pojun și sĕ se cerĕ dela dietă sĕ schimbe legea naționalităților, așa ca acestora s'ĭ li-se ia dreptul de limbă ce li-l concede acéstă lege.*

Mergem înderĕt, ce racul! Tot maĭ mult cresce îndrăsnéla contrarilor limbeĭ și aĭ naționalitățiĭ nóstre. Cine ar fi credut înainte cu dece, două-decĭ de anĭ, că aicĭ în orașul Brașov Maghiariĭ vor îndrăsni vre-odată a veni cu o ast-fel de propunere dușmănósă limbeĭ și desvoltăriĭ naționale a conlocuitorilor lor sașĭ și românĭ?

Șovinismul pătimaș iute șĭ-a făcut cariera și în orașul nostru. Dér sĕ vedem ce s'a maĭ petrecut la adunare.

S'a desbătut asupra propuneriĭ de maĭ sus a Sașilor, primită de comisiunea permanentă. A motivat'o și a susținut'o deputatul Dr. C. Lurtz, care, între altele, a arătat cum țĕranul este păgubit prin aceea că primesce la cererile, ce le face în limba sa, numaĭ hârtiĭ și resoluțiĭ maghiare, pe care nu le înțelege și astfel nu-șĭ póte apĕra dreptul. Adevĕratul interes al statuluĭ, dise, pretinde, ca nu numaĭ Maghiariĭ, ci și celelalte naționalitățĭ sĕ fie ocrotite în interesele lor de viéță, în drepturile lor sfinte.

Propunerea Românilor a fost presentată de Dr. A. Mureșianu, care a arătat ce scopurĭ urmăresc ceĭ dela Pojun și soțiĭ lor din alte părțĭ cu propunerea de a-se schimba legea naționalităților. Comitatul Pojun face, ceea-ce a făcut acum doĭ anĭ comitatul Treĭ-Scaune, numaĭ, că motivele sunt deosebite. Ceĭ din Săcuime diceau, că de când s'a întrodus în școle limba maghiară póte învĕța fie-cine ungurescе, decĭ nu maĭ e lipsă de legea naționalităților. Ceĭ din Pojun dic, că ore-ce așa numițiĭ „agitatorĭ“ se provócă tot la legea naționalităților, acésta trebue cu totul schimbată, ca nimenĭ sĕ nu maĭ pótă dice, că *legea* îl îndreptățesce sĕ lupte pentru dreptul limbeĭ sale, romane, slovace, germane etc. A luat în apĕrare apoĭ dreptul naționalităților, combătênd aspru acusațiunile ce le-a îndreptat contra acestora un membru maghiar nesocotit, care a mers până a dice, că conducĕtoriĭ firescĭ aĭ poporelor nemaghiare agitéză contra integritățiĭ teritoriale a statuluĭ. Este prea mare îndrăsnéla acelora, dise vorbitorul, carĭ acusă de trădare de patrie pe un popor, din mijlocul căruia a eșit unul din ceĭ maĭ marĭ regĭ aĭ Ungarieĭ, Mateiŭ Corvinul.

Pentru propunerea română a maĭ vorbit advocatul Ion Lenger, care între altele a dis, că și Româniĭ au făcut și fac parte din națiunea politică ungară, că eĭ s'au bătut cu toțĭ dușmaniĭ țĕriĭ alăturea cu Maghiariĭ. Decĭ pretind, că, décă au jertfit avere și sânge, sĕ se bucure și de dreptur. Noĭ, dice, nu putem sĕ ne lăpĕdăm de limba nóstră, și nu înțelegem, cum pentru câte un amploiat ungur slăbănog, care nu scie, de cât ungurescе, se pretinde, ca milióne de ómenĭ sĕ învețe ungurescе. Româniĭ ar puté-o duce mult maĭ bine cu Maghiariĭ décă n'ar fi renegațiĭ, șpreberiĭ și speculanțiĭ.

Atât vorbirile Sașilor, cât și acelea ale Românilor au fost ascultate cu mare interes și aplaudate de majoritate, ér propunerea ungurescă a întempinat din parte-ĭ numaĭ protestărĭ amestecate icĭ-colo cu rîsete.

Urmarea a fost, că s'a primit propunerea comisiuneĭ permanente, spre cea maĭ mare mâhnire a șoviniștilor.

Revista politică.

Cetitoriĭ noștri sciu, că comitatul Pojun a trimis tuturor comitatelor o adresă prin care cerea sĕ sprijinéscă acțiunea pornită de pojonenĭ cu privire la *revisuirea legeĭ naționalităților*. Adresa acésta s'a pus la ordinea dileĭ în tóte adunările de tómnă ale comitatelor. Cele maĭ multe adunărĭ au primit'o și sprijinit'o, vrênd și prin acésta majoritățile din congregațiĭ, majoritățĭ create pe cale artificială. sĕ documenteze și sĕ arate spiritul dușmănos de care sunt conduse față cu naționalitățile nemaghiare. În cele două sĕptĕmânĭ din urmă s'a discutat asupra adreseĭ din Pojun în congregațiile comitatelor Arad, Hunedóra și Brașov. Despre cele ce s'au petrecut în congregația din Brașov vorbim la primul loc al numĕruluĭ nostru de adĭ. Vom aminti aicĭ, decĭ, numaĭ despre discusiunea, ce s'a încins în jurul adreseĭ pojonene în congregațiile comitatelor Uniadóra (Deva) și Arad.

La *Deva* d-l Dr. Aurel *Vlad* a spus, că Româniĭ din comitatul Unedóreĭ, s'au maĭ declarat odată în causa acésta când cu adresa Săcuilor din Treĭscaune. Declară decĭ, că în calitate de membru al partiduluĭ național român ține și acum la principiile pronunțate atuncĭ și date și în scris. Maĭ spune, că-ĭ pare rĕu din tot sufletul, că esistă în țéra acésta ómenĭ atât de orbițĭ de ură națională, carĭ tăgăduesc până și esistența nóstră în acéstă patrie. — D-l Dr. Aurel *Munteanu* dise, că décă e vorba de schimbarea legeĭ naționalităților, atuncĭ face și dênsul o propunere: sĕ se ștérgă §. 13 al legeĭ, care prescrie întrebuințarea limbeĭ maghiare la oficiile de stat. — D-l Francisc *Hossu-Longin* a arătat cu probe nerestumabile din istorie, că cu tóte negațiunile șoviniștilor. Româniĭ esistă și sunt aicĭ și că precum sunt Ungurii mândri de naționalitatea lor, tot așa sunt mândri și Româniĭ de a lor naționalitate.

S'a primit propunerea comisiuneĭ permanente, ca adresa de la Pojun sĕ se ia simplu la cunoscință.

S'a maĭ vorbit în congregația din Deva și despre *schimbarea legeĭ electorale.* Vorbitoriĭ Românilor d-niĭ Francisc *Hossu-Longin*, Dr. Aurel *Vlad* și Dr. A. *Munteanu* au sprijinit cu puternice argumente propunerea făcută de un membru al congregațieĭ, ca sĕ se lărgéscă dreptul de alegere.

În congregația din *Arad* au vorbit contra revisuireĭ legeĭ naționalităților membriĭ românĭ M. *Veliciu*, Dr. Stefan C. *Pop*, Dr. I. *Suciu* (acésta din urmă în limba maghiară.) Tóte argumentele aduse din partea Românilor au fost zadarnice, căcĭ majoritatea a primit propunerea comisiuneĭ permanente, de a sprijini adecă acțiunea comitatuluĭ Pojun privitóre la revisuirea legeĭ.

*

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

O cerule.

De **Riria.**

Domnișoreĭ Elena Văcărescu.

O cerule! în ținte nenumĕrat de multe te-a fixat Providența de-asupra tuturora. Rĕspunsurile tale rĕmas'au în vecĭ mute și întărta-vor gândul în falnicul sĕu sbor....

Ți-s'a cerut misterul plutireĭ fără marginĭ; s'a definit mĕsură l'a astrilor rotirĭ; se crede-a nóstră minte stăpână pe infinturĭ, ér țintele-țĭ de aur rîd vecĭnic în sclipirĭ. De-or fi ómenĭ și-acolo cu gândurĭ și simțire, de-or fi sorĭ ce lumină micĭ globurĭ de pĕmânt, în vasta ta orbită nemărginit de mare, aĭ despărțit prin spațiurĭ cuvêntul de cuvênt.

Dér ce scim de la astri? A pietrilor[1]) ciocnire, ce ca șĭ-aĭ noștri semenĭ se sfarmă între eĭ, și-apoĭ rostogolite prin pĕture de aer, îmbogățind țĕrina, reîntră 'n sînul eĭ.

[1]) A pietrilor ciocnire: aeroliții, singuriĭ vestitorĭ aĭ lumilor siderale.

Pe raza gândului.

De **Riria**

Pe raza gânduluĭ ce sbóră din suflet către infinit, vedem ce-adesea se strecóră sĕrmanul dor greu prigonit. El țese pânză de paianjen de la ce este 'n spre ce-o fi, și fericirĭ îșĭ făuresce sĕ pótă numaĭ a dori.... Urzim noĭ dór' mereu speranțe adesea făr' de nicĭ un ros. În viitor neîmplinite, le plângem pare c'ar fi fost.... Dér pânza care o urzesce insectul harnic și deștept, maĭ trainică este adesea ca dorul nostru neîntelept.... Ușor acéstă mréjă ruptă-i cu tot ce este în ea prins.... Când desnădejdea rupe gândul, puterea doruluĭ s'a stins.

Tolpa.

(Fine).

Aceste cuvinte nu le-a înțeles
Ștefan, și ca unul care nu sciea
Cum e vicleșugul, o hârtie ia
Fie voia ta, pe dênsa a scris
Și cu slove marĭ apoĭ a subscris.
Decĭ rîdênd în mâna luĭ Tolpa o dete,
Tolpa de îndată ce 'n mână șĭ-o vede
Cartea cea domnéscă, nu póte descrie
Pana, cât de multă avea bucurie;
Cerul pentru dênsul era fără nor,
Pe Dumnedeu par'că l'a prins de picior,
După asta 'ndată din divan eși
Ș'apoĭ cu grăbire dênsul se porni
Spre satul de unde țĕraniĭ venise
Și de părcălabul, i-se jăluise.
Ajungênd în sat puse sĕ vestéscă
Că el le aduce poruncă domnéscă.
Țĕraniĭ atuncia veniră la el,
Cum dice Romănul, cu porc cu cățel,
Sĕ afle cu toțiĭ Vodă ce maĭ dise.
Părcălabul însĕ cu eĭ nu venise
Dér Tolpa trimite îndată sĕ-l cheme,
Părcălabu-atuncia fără a-se teme,
Se grăbi sĕ vină, sciință sĕ ia
De ocea-ce Vodă îĭ maĭ poruncea.
Sosi Părcălabul, ér mulțimea tótă
În jurul luĭ Tolpa se făcuse rótă,
La mijloc pe Tolpa mereu îmbuldind.
Tolpa peste dênșiĭ glasul ridicând
Strigă bărbătesce, cu o voce tare:
Ómenĭ bunĭ ia facețĭ róta asta mare,
Ca sĕ ne rĕmâie aicĭ la mijloc
O arie largă, căcĭ avem de joc.
Indat'acea rótă de ómenĭ se desface
Și în al eĭ mijloc lasă a se face
Cât e-o fațare de-arie lumină.
Tolpa atuncĭ mândru, chemă ca sĕ vină
La el Părcălabul, ce era în sat
Și scoțênd hârtia i-o-a arătat,
Întrebându-l apoĭ cu zimbet pe gură
Cunoscĭ a cuĭ este astă sĕmnătură?
Părcălabul dice, privind'o cu jale:
Cum sĕ n'o cunosc! I-a Măriei Sale.
Décă o cunoscĭ citesce ș'aice,
Și apoĭ le spune la ómenĭ ce dice.
Citĭ Părcălabul: *Fie voia ta*
Tolpa îl întrébă. Înțelegĭ orĭ ba?

Este de o deosebită însemnătate visita ce-o va face la 2 Noemvrie v. *regele Carol al României la Rusciuc* pentru a reîntórce principelui bulgar Ferdinand visita, ce i-o făcuse acesta mai acum doi anĭ la Sinaia. Pressa bulgară oficiósă salută cu bucurie întâlnirea de la Rusciuc și ḑice, că pasul regelui Carol va contribui nu numai la strîngerea bunelor relaţiunĭ, ci și la o apropiere între România și Bulgaria. Este proiectat ca cu ocasiunea acésta sĕ se dea în onórea regelui Carol o mare revistă militară și un banchet festiv și sĕ se facă și o escursiune pe teatrul luptelor din 1877 de la Plevna.

*

Scirile ce sosesc privitor la *situaţia parlamentară în Austria* nu sunt câtu-șĭ de puţin favorabile guvernului austriac. Ne împăcaţĭ sunt Cehii, neîmpăcaţĭ și nemulţumiţĭ sunt și Germanii, ne mai vorbind de cele-lalte grupărĭ mai micĭ de popóre, carĭ locuesc împĕrăţia. Guvernul e ameninţat a-se vedé pus în neputinţa de a lucra ceva cu acest parlament și a atrage asupra sa urgia Cehilor, carĭ sunt firm decișĭ a face obstrucţia cea mai violentă în potriva celui mai nou proiect al guvernului, privitor la regularea limbei oficiale. Adevĕrat, că guvernul amenință și el cu disolvarea parlamentului, dér nicĭ acésta nu-i va folosi nimic, décă nu va căuta mijlóce cu ajutorul cărora sĕ pótă mulţumi partidele, carĭ se resboesc asupra capului sĕu. La tótă întêmplarea nu e semn bun pentru guvern, că Cehii pășesc de astă-dată mai închegaţĭ în luptă, mai hotărîţĭ și mai puţin înfricaţĭ de ameninţările ce li-se fac.

Stările de la noi.

Sub titlul „Pămêntul și sarcinile lui“ se publică într'una din cele mai rĕspândite gazete unguresci („*Bud. Hirlap*“ de la 31 Octomvrie) un articol în care se arată cu cifre cum se schimbă raporturile de proprietate în Ungaria, câte proprietăţĭ s'au vêndut de la 1891 încóce, câte au fost bătute la tobă, și cum datoriile cele multe și marĭ duc la sapă de lemn pe proprietarii pămêntului. Constatările și datele, ce se cuprind în acest articol al gazetei budapestane sunt mult mai însemnate, decât sĕ trecem peste ele. Vom reproduce dér din cuvênt în cuvênt următórele:

Nu poţĭ sĕ-ţĭ legĭ pămêntul în ḑiua de aḑĭ ca mai înainte. Altă lume trăim și alta e gospodăria. Societăţii libere îi trebuesce pămênt liber, ér agriculturei mai intensive îi trebue credit. A devenit așadér și proprietatea de pămênt obiectul circulaţiunei publice, de unde nu-l mai poţĭ scóte....

Din cărţile funduare reiese, că în Ungaria cresce din an în an numĕrul schimbărilor de proprietate. Înainte cu ḑece anĭ se ridicară plângerĭ, că la 1891 s'au vêndut 2300 imobile (proprietăţĭ); cu cincĭ anĭ mai târḑiu (1896) s'au vêndut 317,000. De atuncĭ numĕrul a crescut an de an ast-fel:

In 1897.	342,000
„ 1898.	349,000
„ 1899.	361,000
„ 1900.	367,000
„ 1901.	387,000

Cine nu vede, că acésta nu este o desvoltare firéscă? Căcĭ nu este aicĭ vorba de parcelare și colonisare, nicĭ de emulaţiunea capitalurilor de investiţiune, ci vêndarea proprietăţilor a fost pricinuită de stagnare și regres, în primii cincĭ anĭ sporindu-se cu 15,000, în ultimii cincĭ anĭ cu 70,000.

Se mai îndoesce cine-va de acésta? Sĕ vedem decĭ esecuţiunile. E sigur, că cel a cărui avere se bate la tobă, acela nu merge înainte... A fost mult și aceea că la 1891 au fost vêndute cu toba 14,978 proprietăţĭ pentru 24,562,000 cor; dér la 1901 au ajuns la tobă *19.932* proprietăţĭ cu preţul de 47,111,000 coróne. Închipuiţi-vĕ, vĕ rog, ce însemnéză aceea, décă într'un an li-se iau la *20,000* ómenĭ casele și pămêntul cu forţa, familiile sunt scóse la marginea drumului și trebue sĕ se scótă prin esecuţiune 47 milióne coróne de pe proprietarii pămêntului maghiar. Și acésta statistică mortală cresce an de an:

In 1896.	32,590.000	coróne.
„ 1897.	34,752.000	„
„ 1898.	38,675.000	„
„ 1899.	35,503.000	„
„ 1900.	41,247.000	„
„ 1901.	47,111.000	„

Din articolul fóiei maghiare mai dăm următórea parte privitóre la sarcinile pe moșii.

Eată ce scrie „Bud. Hirlap“:

Sĕ vedem însĕ nouĕle sarcinĭ pe pămêntul maghiar. La 1891 întabularea nouĕlor sarcinĭ au întrecut cu 101.000 casurĭ ștergerea vechilor sarcinĭ; s'au făcut așadér 100,000 datorii nouĕ pe imobilele proprietarilor de pămênt. Prin acésta s'a sporit suma datoriilor lor cu 153 milióne cor. Acésta a fost înainte cu ḑece anĭ. Cum s'a schimbat lucrul de atuncĭ, arată diferenţa dintre sarcinele nouĕ și cele șterse deja, adecă plusul contractării de datorii, după anĭ.

Étă:	casurĭ	coróne.
In 1896. . .	137,000. . .	234,000.000
„ 1897. . .	171,000. . .	267,000.000
„ 1898. . .	*186,000*. . .	214,000.000
„ 1899. . .	165,000. . .	275,000.000
„ 1900. . .	172,000. . .	*329,000.000*
„ 1901. . .	177,000. . .	148,000.000

„Bud. Hirlap“ încheie ḑicênd:

Aceste sunt datele guvernului.

Când rĕposatul Horanszky și-a ţinut în Scepuș vorbirea-program, cerênd regularea datoriilor proprietăţii rurale maghiare prin intervenţia statului, datele ultimilor anĭ nu i-au stat la disposiţie. El însĕ a vĕḑut și a simţit, că clasa proprietarilor maghiarĭ și mai ales cei slabĭ, ţĕrănimea, *e ameninţată de-o catastrofă*, de care décă nu vom scăpa-o, nu numai averea și forţa de apĕrare, ci și ţéra se va pustii.

Datele și constatările fóiei maghiare arată în de-ajuns starea tristă în care se găsesce marea și mica proprietate la noi în ţéră.

SCIRILE DILEI.

— 19 Octomvrie v.

Ministru I. I. Brătianu la Berlin. Din Berlin i-se scrie „Voinţei Naţionale“ că Sâmbătă, 25 Octomvrie st. n. a avut loc la legaţiunea României de acolo, un mare prânḑ, în onórea ministrului român al afacerilor strĕine Ion I. Brătianu. Prânḑul a fost presidat de principele moștenitor Wilhelm de Hohenzollern, care a venit anume pentru acésta de la Potsdam, unde își are reședinţa. Între învitaţii d-lui și d-nei Al. Beldiman, carĭ în afară de personalul legaţiunei au luat parte la acest prânḑ, erau: d. baron de Richthofen, ministrul afacerilor strĕine; d. general de Hahncke, fostul șef al cabinetului militar al împĕratului, actual comandant suprem al trupelor din Brandenburg; ministrul agriculturei, d. general de Podbielski cu dómna, directorul afacerilor comerciale și consulare din ministerul german de interne, d. de Körner cu dómna; însărcinatul de afacerĭ al Austro-Ungariei consilier de ambasadă comitele Thurn cu contesa Thurn; consilierul de legaţie al aceleeașĭ ambasade, baronul de Giskra și barona de Giskra, ș. a. Lunĭ 27 Octomvre ministrul I. I. Brătianu a fost învitat de împĕratul Wilhelm la prânḑul de gală dat la castelul din Potsdram, în onórea principelui moștenitor al Danemarcei, la curtea imperială. Marţĭ, d. Brătianu a plecat din Berlin la Viena.

Inspecţiile ministrului Wlassics. După cum se scie, ministrul Wlassics s'a dus mai sĕptĕmânile trecute la Beiuș, unde a visitat pe neașteptate școlele românescĭ, ca sĕ vadă ce progres se face acolo în limba maghiară. Ministrul Wlassics însĕ nu s'a mulţumit cu visita acésta, ci a venit tot pe neașteptate și la Brașov, s'a dus la gimnasiul românesc, la școla comercială și la școla primară românéscă și a pus întrebări elevilor în limba maghiară. Tot așa a făcut și la gimnasiul săsesc. De aicĭ s'a dus apoi la Sibiiu, unde a visitat de asemenea gimnasiul săsesc, seminarul „Andreian“ și școla de fete a „Asociaţiunei“ adresând pretutindenea elevilor întrebărĭ în limba maghiară. Foile unguresci comentéză visitele acestea, anunţând cu bucurie, că ministrul va lua așa și așa mĕsurĭ, pentru-ca sĕ stîrpéscă „spiritul antipatriotic“ de prin școlele naţionalităţilor și sĕ se înveţe mai cu succes limba maghiară, de cât s'a învĕţat până acuma. — Tot pe struna cea veche!

Ministrul Daranyi în Brașov. Astăḑĭ, Sâmbătă, la órele 11½, ministrul agriculturei Ignatie *Darányi*, venind din Sĕcuime, s'a oprit la Brașov. În suita sa era comisarul numit pentru ducerea în sfîrșit a „acţiunei sĕcuiescĭ“ Sándor Iános. Se scie adecă, că în timpul din urmă atenţiunea guvernului este îndreptată asupra Sĕcuilor, pe carĭ caută sĕ-i ridice cu tóte puterile în privinţa economică, „fiind ei un zid de apĕrare a patriei la graniţa de rĕsărit“. Ministrul însoţit de d-l fișpan, primar, șeful poliţiei etc. după ce a visitat orașul, biserica négră și mai multe fabricĭ, s'a întors la gară, spre a-și continua drumul spre Budapesta cu acceleratul de la 2 p. m.

Veștĭ bune din Gherla. Ni-se scrie: Ceea ce rar se întêmplă, veștĭ bune ni-se anunţă din Gherla. — „*Economul*“ din Clușiŭ a deschis în piaţa Gherlei, la loc de frunte o filială mare, care a luat deja o bună și promiţĕtóre pornire. Inaugurarea institutului românesc s'a făcut prin sfinţire de casă, celebrată de mai mulţĭ preoţĭ, apoi Dumineca trecută prin un prânz festiv, din care prilej au sosit la Gherla d-nii Vas. *Podoba*, dir. „Economului“ din Clușiŭ, Dr. Amos *Frâncu*, distinsul advocat, și noul protopop, Dr. E. *Dăianu*, membri în direcţiunea „Economului“, carĭ au făcut visite la fruntașii românĭ din Gherla, atât la cei bis. cât și la mirenĭ. Dirigent al filialei este numit părintele I. *Onciu* din Iclod, care de curênd avù norocul sĕ câștige la loteria de clasă suma de 100.000 coróne, ér comptabil-cassier cunoscutul librar Andreiŭ *Todoranu*. — În aceeașĭ ḑi s'a făcut, pe nesciute, și cu modest aparat, instalarea noului canonic Dr. Octavian *Domide*, care ca preot tinĕr, de abia de 33 anĭ, în scurt timp a câștigat simpatiile tuturor și a fost așa curînd ridicat la înalta demnitate. Noul canonic a fost până acum profesor de dogmatică la seminar și spiritual. Locul sĕu îl va ocupa probabil d-l Dr. V. *Bujor*, teolog de Roma, și de asemenea un tinĕr distins și simpatic. Fie ca pe viitor sĕ putem înregistra și din Gherla veștĭ din ce în ce mai bune. — *Samoil.*

Suvenirul de la Clușiŭ. S'au scris multe despre primirea archiducelui *Iosif August* la Clușiŭ când cu sĕrbările desvĕlirei monumentului lui Mateiŭ Corvinul, cel de origine română. Se scie cum Ungurii adevĕraţĭ l'au primit cu „Kossuth-nota“ și cu demonstraţiunĭ, și că a plecat hotărît indispus către casă. Aflăm acum, că înainte de plecare archiducele a visitat și

---

Părcălabul ḑise: Nu 'nţeleg nicĭ cum,
Tolpa îi rĕspunde, așteptă de-acum
Ca s'o poţĭ pricepe ușor îţĭ va fi.
Apoi printre ómenĭ odată privi
La doi flăcăi 'nalţĭ, voinicĭ, făcuţĭ bine
Le făcu cu mâna chemându-i la sine
Privindu-i în faţă, el le vorbi lor
Cu un ton cam aspru și poruncitor:
De-a Măriei Sale porunc'ascultaţĭ
Și pe părcălabul acum îl umflaţĭ,
Il așterneţĭ jos și daţi-i sub spate
Cincĭ-ḑecĭ de toege tarĭ și îndesate.
Când astă poruncă Tolpa isprăvesce
Mălcum tac cu toţii, nimenĭ nu grăesce
Chiar și Părcălabul par' că îngheţase,
Căcĭ și a lui gură i-se încleștase,
Căcĭ de a lui Vodă poruncă scia
Că e vai de-acela ce 'n contra-i stetea
Și asta cu toţii bine o sciau
De aceea nimenĭ nu se 'npotriveau.
Dér flăcăii numai se codeau puţin;
Tolpa décă-i vede le spune pe șin:
Vodă în acéstă carte a mai ḑis,
Cui s'o împotrivi la ce 'n ea e scris
O sută toege i-s'ar da pe spate
De cele sărate, iuţĭ și pipărate.
Flăcăii sĕrmanii n'aveau apetit
De-a așa salată; iute au trântit
Jos pe Părcălabul și îi așterneau
Cincĭ-ḑecĭ de toege cum ordin aveau.
Primi Părcălabul și nimic nu ḑise.
Ce putea sĕ ḑică? Vodă poruncise
Apoi când se scólă Tolpa-i dă de veste,
Părcălabe asta de la Vodă este
Ca sĕ te 'nveţĭ minte, sĕ nu asupresĭ
Pe-acești ómenĭ căror mai mare le escĭ,
Căcĭ Vodă nu póte prin ţĕrgurĭ și sate
Sĕ las a-se face cui-va nedreptate
Căcĭ în a lui ţéră sĕ se chinuéscă
Ómenĭ nu voesce, nicĭ sĕ s'asupréscă.
După asta apoi Tolpa a plecat
Și pe părcălabul bătut l'a lăsat.

*

Totușĭ părcălabul nu se pricepuse
De aspra urgie ce-asupră-i căḑuse,
Căcĭ el scia bine că era supus,
Credincios domniei ca alţĭ mai pre sus;
Dér după bătaia ce a înghiţit
Sĕ vină la Vodă mult timp n'a 'ndrăsnit
Mult fiindu-i têmă de crunta privire
Care Ștefan Vodă o avea din fire
De privea pa-cela ce-i era urît:
Da 'n cele din urmă fu de trebĭ silit
Și érășĭ la Vodă s'a înfăţișat.
Ștefan cum îl vede iute la 'ntrebat:
Ce facĭ Părcălabe? Bine ai venit.
Ce veste prin ţéră? Ce? te-ai fudulit?
Cam de mult cu ochii de tine n'am dat!
Ce mai veste este pe la voi prin sat?
Părcălabul-aude pe Vodă vorbind
Cu-așa dulcĭ cuvinte și încă zimbind.
Ii veni curajul ș'astfel a grăit:
Al Măriei Tale sunt rob umilit,
Orĭ și ce poruncă supus o împlinesc
Nevrednice fapte nicĭ macar gândesc,
Și orĭ și ce slujbă mi-ai încredinţat
Vrednic tot-déuna sciu că m'am purtat,
Incât îndoélă nu cred c'ai avut.
Ștefan auḑindu-l nu l'a priceput.
Pârvule, îi ḑise, aste gândurĭ eu
Le sciu prea streine cugetului meu,
Și mĕ mir acuma de unde ţĭ-au venit;
Eu în tot-déuna vrednic te-am cinstit
Și de-a ta credinţă, dreptul se vorbesc,
Nu ai dat pricină, sĕ mĕ îndoesc.
Când și aste vorbe le-a mai auḑit
Mai prinse tărie, și ér a grăit:
Măria Ta, e pĕcat de Dumneḑeu
Sĕ-ţĭ aruncĭ urgia peste capul meu,
Peste capul unui slugitor cinstit
Sĕ-ţĭ aruncĭ urgia așa de cumplit
Tocmai când în barbă îmĭ ies cărunteţe
Se dau de rușine aḑĭ la bĕtrâneţe?
Cel puţin sĕ fi fost întâiŭ judecat
Ș'apoi după asta la osândă dat;
Insĕ eu acuma pun mâna la piept
Cruce 'mĭ fac și ḑic, că am fost tot om drept.
Pârcalabe, ḑise Ștefan supĕrat,
Ce sunt aste tóte câte-ai înșirat?
Pârcalabu-atuncĭ s'a cam priceput
Cum că vre-o drăcie cu el s'a făcut,
Ca sĕ dea lui Vodă limpede rĕspuns
Spune întêmplarea, nimic n'a ascuns.
Când auḑi Ștefan de păcălitură
I-se încreţi fruntea de grozavă ură
Ochii lui cei agerĭ se înflăcărară
Și mânia-i cruntă viu o arătară.
Ḑise plin de ciudă: El m'a înșelat,
Când în a mea faţă el s'a arătat
Prefăcut, că Tatăl nostru el nu scie

esposiția de tablourĭ arangiată în Clușiŭ cu acel prilej, și a și cumpĕrat un *tablou.* Sciţĭ ce representă tabloul, care a câștigat mai mult complăcere archiducelui în acele ḑile? Represintă un sdraven *vênător român*, care îmbrăcat în frumosul sĕu costum național, cobóră de pe *Retezatul*, pășind încet pe stâncă în jos, încărcat de vînat... Nicĭ nu putea alege un suvenir mai potrivit plecând de lângă statua lui Mateiŭ Corvinul, decât — un Românaș! Tabloul din cestiune e lucrat în oleiŭ de *Melka Vince*, și a fost cumpĕrat cu 200 coróne. Artistul Melka are espuse mai multe tablourĭ cu suget românesc, între carĭ amintesc: Biserica din Dênsuș; După o vînătóre în Gurghiu pe timpul archiducelui Rudolf; vênător de căprióre lângă lacul Zănógă ș. a. — *Vidi.*

Iubileul scólei de rĕsboiŭ. Cu prilegiul iubileului de 50 de anĭ a șcólei de rĕsboiŭ, s'a dat Joi séra în Viena un banchet festiv, la care au luat parte mai multĭ frecventanțĭ de odinióră și de acum, generalĭ, oficerĭ de stat major, oficerĭ superiorĭ și profesorĭ ai șcólei de rĕsboiŭ. Președintele de onóre al banchetului a fost șeful statului major general FZM. baron de *Beck.* La drépta acestuia ședeau archiducii *Ferdinand Carl* și *Franz Salvator,* ministrul de rĕsboiŭ br. de *Krieghammer* și ministrul de honveḑĭ br. *Fejervary*; la stânga archiducelui *Leopold Salvator,* ministrul de apĕrarea țĕrii, conte *Welsersheimb,* FZM. *Braumuller* și contra-admiralul *Sterneck.* Seful statului major br. Beck a ținut discursul festiv. După ce a făcut istoricul șcólei de rĕsboiŭ și i-a dorit prosperare, a amintit. că fundatorul ei este Majestatea Sa și a bĕut în sănĕtatea monarchului. Intre strigărĭ însuflețite de „Hoch“! musica a intonat imnul poporal. Au urmat apoi celelalte toaste.

Comuna Cugir a votat pentru zidirea unei bisericĭ române suma de 22.000 coróne. Ce sĕ vedĭ însĕ? In congregațiunea comitatului Hunedórei ținută la 24 Octomvrie, „înțelepții“ membrii din majoritate nu a aprobat conclusul adus de consiliul comunal, motivându-o acésta cu pretextul, că în Cugir sunt locuitorĭ și de altă confesiune și că décă li-s'ar da Românilor banĭ de la comună pentru zidirea bisericei, atuncĭ ar veni și aceia cu asemenea cererĭ. — Destul de trist!

Biserică surpată. Credincioșii din *Telciu* (distr. Năsĕudului) au luat frumósa hotărîre, sĕ-șĭ zidéscă o biserică frumósă, care sĕ facă fală cumunei, și au preliminat pentru scopul acesta suma de 70.000 fl. din care au și dat antreprenorului 40,000. Ce sĕ vedĭ însĕ? Din causa materialului rĕu, ce s'a întrebuințat la zidire, și din causa nechibzuirei, cu care s'au condus lucrările, biserica s'a surpat în ḑiua de 13 Octomvrie, când era aprópe gata. Mâhnirea și nĕcazul locuitorilor este mare.

Foc. Din *Cuciulata* (comit. Făgărașului) ni-se scrie, Pe lângă năcasurile și poverile cele multe ce apasă poporul nostru, mai vin și întêmplărĭ causatóre de pagube. Astăḑĭ în 31 Octomvrie după améḑĭ la $2^1/_2$ óre s'a aprins o șură și focul s'a întins încă mai departe cuprindênd alte 5 șurĭ, tóte pline cu nutrețurĭ, adunătura ómenilor pentru érnă. Acum a rĕmas numai cu cenușa.

Avansărĭ în armată. D-l locotenent-colonel Anton *Hroch* din Brașov a fost numit comandant al regimentului 2 de dragonĭ. — D-l Vasilie *Călbasă,* căpitan de clasa II în statul major, a fost avansat căpitan de cl. I. — D-l Stefan *Branea* cadet aspirant de ofițer în reservă de la regim. de inf. nr. 62, a fost numit sublocotenent în activitate la reg. 22 de honveḑĭ.—D-l George *Rimbaș* sublocotenent în reservă a fost numit sublocotenent în activitate.

Sfinţire de biserică. Dumineca, în 19 Octomvrie, s'a sĕvîrșit în *Topa-Sâncraiŭ* sfințirea bisericei gr. cat., pe care poporul sĕrac și cinstit din acea comună cu multe jertfe a zidit'o la îndemnul harnicilor preoțĭ *Bochiș,* tată și fiu. Biserica este o adevĕrată podóbă pentru comună. Actul sfințirei l'a sĕvîrșit protopopul Clușiului Dr. Ilie *Dăianu,* care a rostit o frumósă predică. Liturghia a celebrat'o părintele V. *Podóbă,* asistat de preoții Gr. *Lehene* (Arghiș), *Dan* (Stobor), *Topan* (Șardul ung.) și de absolvenții în teologie *Moldovanu* și *David.* La sfîrșitul liturghiei părintele V. *Podóba* a ținut o predică cu multe învĕțăturĭ alese. La sfințire a participat poporul din comună și împrejurimĭ în numĕr de vr'o 4000. După sfințire a fost banchet, la care s'au rostit mai multe toaste de către domnii sus amintițĭ, precum și de către advocatul Dr. *Tămaș* din Hida, înv. *Mocianu* și alții.

Român voinic. Sĕptĕmâna trecută Andrei Oprea din Zăbala fiind la câmp a observat prin porumb câțĭ-va porcĭ, carĭ ronțăiau la grăunțe de porumb. Cu furca de fier ce o avea în mână, s'a dus s'o alunge, când sĕ vadă erau mistreți, o scrófă cu opt purcei. Purceii au fugit, scrófa însĕ s'a repedit asupra lui. Oprea nu s'a speriat, ci a isbit'o așa de tare și așa de bine la cap, încât scrófa a căḑut jos ca trăsnită. Oprea s'a dus apoi în sat, a luat carul și șĭ-a dus vînatul acasă.

Comitetul de recepție pentru *visita studenților universitarĭ italienĭ* în România publică un proces verbal din care resultă, că în total s'au încasat din listele de subscripție emise lei 5.613,95, ér cheltuelile au fost de 5.209,15. Restul de lei 404,80 s'a depus la casa de depunerĭ pentru sporirea fondului necesar recepțiunei studenților grecĭ în anul viitor. Comitetul de recepție aduce în numele studenților universitarĭ românĭ viile sale mulțămirĭ tuturor acelor compatrioțĭ, carĭ au contribuit la perfecta reușită a primirei studenților italienĭ. A mai rĕmas sĕ dea socotelile și Uniunea studenților românĭ pentru încasările și cheltuelile făcute cu recepțiunea studenților italienĭ.

„Afară de jidovĭ și de ungurĭ“. Cetim în nr. 259 al ḑiarului unguresc *„Alkotmány“* din Budapesta următórele: „Monitorul oficial din Bucurescĭ a publicat mai dăuneḑĭ statutele unui institut de credit și economii, din care un paragraf sună din cuvênt în cuvênt așa: „La acest institut póte sĕ fie membru orĭ-ce om, *„afară de jidovĭ și de ungurĭ“.* Étă, unde am ajuns, ḑice „Alkotmany“, din causa lumei jidovescĭ din Ungaria, că acuma nu numai în Austria, dér și în România ne bagă pe noi Ungurii într'o cofă cu jidovii. Așa ne trebue!“ — Incă e bine, că s'a găsit o fóie unguréscă, care sĕ recunóscă adevĕrul!

Érășĭ furăturĭ. La banca industrială și poporală (ipar és népbank) din Arad s'au descoperit ḑilele acestea nisce defraudărĭ (furăturĭ) în sumă de 305.000 cor. Hoțul a fost însușĭ directorul cu numele Böhm. — Böhm a venit înainte cu 12 anĭ în Arad din B. Csaba, unde avuse o prăvălie de coloniale (băcănie) și făcuse ceva banĭ. Ca director la bancă avea pe an léfă de 12,000 cor. Și tot nu-i ajungea

Naționalitățile în Germania. Statistica din anul curent constată, că din $56^1/_2$ milióne de locuitorĭ ai Germaniei numai 92% sunt Nemțĭ, adecă 51·8 mil., pe când restul sunt: 3 milióne de Polonĭ; 211,000 Francesĭ; 142,000 Mazurĭ; 141,000 Danezĭ și Norvegienĭ; 106,305 Litvanĭ; 100,000 Casubĭ; 93,000 Venḑĭ; 80,000 Holandezĭ; Italienĭ 66,000; Moravienĭ 64,000; Cehĭ 43,000; Englezĭ 20,000; Rușĭ 9600; Ungurĭ 8000; Spaniolĭ 2000 și 480 Portugezĭ.

Greutatea grâului român. Institutul agronomic din Bucurescĭ a stabilit greutatea grâului pe ultimii doi anĭ. Astfel în anul 1901 ea a fost de 76 kilograme la hectolitru, ér în 1902 a fost de 80.

Un pungaș dibaciu. In Liptószentmiklos trăia de 4 anĭ un vice-notar la comitat, care ḑicea că îl chiamă grof Matuska Lajos, doctor în filosofie și profesor cu diplomă. Când l'au numit în funcțiunea acésta, l'au numit pe basa unei recomandații de la fișpanul din Timișóra către fișpanul din Liptó. Și „groful“ trăia ca pescele în apă. Cum nu! Când eștĭ și grof și doctor și profesor! Era bine primit în tóte societățile. Banĭ avea din belșug. Ce s'a descoperit însĕ acum? S'a descoperit, că banii îĭ avé din polițe falsificate pe numele unor bărbațĭ de frunte. Care bancă sĕ fi îndrăsnit a presupune, că d-l „grof“ cere 2—3000 fl. cu iscălitura chezașului falsificată? Când călătorea cu trenul, biletul era tot falsificat, ér acuma s'a descoperit că și diplomele lui erau falsificate, precum falsificată a fost și recomandația din Timișóra. Groful nu era nicĭ grof, nicĭ doctor, nicĭ profesor, ci un pungaș isteț, despre care se credea mai întâi, că e Armén (fiind-că scia românesce și bulgăresce), ér acuma s'a descoperit, că e *jidov* și că îl chiamă *Fränkl.* Interesant este, că și nevastă-sa încă credea, că e „grof“. — E vorba, că acuma ia-l de unde nu-i pe jupânul! Căcĭ șĭ-a luat tălpășița și nu sĕ scie unde-i.

Doue victime ale dragostei nefericite. Cetim în ḑiarul german din Timișóra următórele: In cimitirul din Schöndorf s'au otrăvit erĭ Cornel *Brașoveanu,* practicant la farmacie și Teresa Müller nepóta în etate de 17 anĭ a lui Petru Müller, proprietarul unui institut de curățitorie chimică. Brașoveanu era fiiul lui Petru Brașoveanu expeditor la primăria din Timișóra. Amêndoi au fost găsițĭ pe mormêntul mamei fetei. Brașoveanu era deja mort, fata trăia încă și a fost dusă la spital. Nenorociții sinucigașĭ se iubiau, dér părinții lui Brașoveanu nu aprobau iubirea fiiului lor față cu fata sĕracă,—étă de ce au lăpĕdat de la sine viéța doue ființe tinere. Destul de trist, că pentru așa ceva póte sĕ atenteze la propria sa viéță, de care n'are dreptul sĕ se atingă nicĭ într'o împrejurare.

Ciocnire între trupele turcescĭ și bandele bulgare. Din Constantinopol se telegrafézà: Incercările generalului Hrahun-pașa de a încunjura cu 24 batalióne de infanterie și 5 baterii de artilerie bandele bulgare din sanjacul Serres, n'au reușit de cât în parte, prin respingerea celei mai marĭ părțĭ din bandele bulgare dincolo de frontiera bulgară și în parte risipite. Urmărirea restului bandelor nu s'a putut face din causa timpului rĕu și a terenului accidentat. In ultimele ḑile au avut loc câte-va ciocnirĭ între bandele bulgare și trupele turcescĭ. Cea mai importantă din aceste ciocnirĭ s'a produs în ḑiua de 11 Octomvrie, aprópe de Vinitza, districtul Ketchana, între o numĕrósă bandă bulgară și trupele turcescĭ. Banda a avut 7 morțĭ, printre carĭ căpitanul Iankow din Vinitza, și 2 rănițĭ. Turcii au avut 4 morțĭ. După comunicatele Porții, bandele bulgare au comis atrocitățĭ contra țĕranilor, carĭ se reîntorc cu tóte acestea la căminele lor. — „Politische Corespoudez“ află, că bandele bulgaro-macedonene, carĭ au pĕtruns în districtul Serres, în ḑilele de 5 și 6 curent aveau un total de 300 de ómenĭ. Trei mii de locuitorĭ din 28 de sate bulgare au fost silițĭ sĕ fugă în munțĭ, însĕ noue-ḑecĭ la sută din tre ei s'au întors deja la casele lor. Ibrahim Pașa a respins bandele; acestea au fugit pe teritoriul bulgar. Bandele au perdut 120 de ómenĭ morțĭ, rănițĭ séu prisonierĭ.

O operație scumpă. Un milionar din Chicago cu numele Ogden *Armour* avea o fată de șése anĭ, care din causa unui defect la șold nu putea umbla. Multe a încercat nefericitul tată, ca sĕ-șĭ vin-

---

Cerênd ca trei vorbe sĕ-i scriu pe hârtie
Fie voia ta, și a mea semnătură
S'o pun de desupt. Ah ce mare ură
Am pe el mișelul, merită ca fața
Mea sĕ n'o mai vadă în tótă viéța
Pentru-că pe mine Tolpa m'a 'ușelat,
Poruncesc sĕ fie astăḑĭ spânḑurat.

*

Bietul Tolpa însĕ de cum a vĕḑut
Pârcălabu 'n curte. de el s'a ținut,
Pe icĭ și pe colo se tot furișase
Cu Vodă — a lui vorbe el le ascultase
Și-auḑind pe Vodă, că l'a osândit
Pentru înșelăciune a fi gâtuit,
Ișĭ cată scăparea din acel minut
Și perind din curte a fost nevĕḑut,
Slușbașii pe Tolpa mereu l'au cătat,
Dér el par'că 'n bortă de șérpe a întrat.
Tolpa nicăire nu s'a mai ivit.
Vodă ca sĕ-l cate poterĭ a pornit.
Tolpa n'avea unde ca sĕ năzuiéscă!
De Vodă scăpare unde sĕ găséscă?
Unde sĕ s'ascundă de-a lui Vodă ură?
Ḑece mii de gândurĭ prin cap îi trecură.
In cele din urmă plănui scăpare
Chiar în a lui Vodă grădina cea mare;
In acea grădină, locurĭ neumblate,
Puteau slugitorii cât de mult sĕ-l cate
Inadins chiar ḑiua și nu-l găsea nime,
Dér mai ales nóptea pe întunecime;
Decĭ fără sĕ fie cumva el zărit
Intr'un loc de-acelea s'a adăpostit.

*

Figura lui Ștefan ér s'a înseninat,
Inima-i cea bună i-s'a înmuiat;
Mai puține rele și mai multe bune
Ceasurĭ avea Ștefan, după cât se spune.
Ștefan un obiceiŭ încă mai avea
De la 'mpĕrațĭ și crai scrisorĭ când primia,
Mergea în grădină sĕ se rĕcoréscă
Și 'ncepea acolo sĕ le recitéscă.
A doua-ḑi séra din al sĕu palat
Sĕ se rĕcoréscă Ștefan a întrat
In acea grădină unde ascuns sta
Țiganul de Tolpa făr' a s'arăta
El simțind că Vodă este mai voios
Și că o sĕ trécă pe la acel dos
Se urcă ca mâța într'un mĕr îndată
Și de-o crengă tare îșĭ légă a sa bată
Numai cu un capĕt și pe subsuorĭ,
Pe celălalt capĕt îl dă de trei orĭ
Apoi el în aer corpul șĭ a lăsat
Infățoșind chipul de om spânḑurat.
Vodă decĭ cum trece pe sub acel pom
Vĕḑênd că într'însu-i spânḑurat un om,
Curios că-i Tolpa și părêndu-i rĕu
De așa 'ntêmplare, ḑise 'n graiul sĕu:
Uite, bietul Tolpa, avù grózà mare
Când am hotărît'o a lui spânḑurare
Astfel că de frică el s'a spânḑurat
Singur și călăul n'a mai așteptat;
De călău se vede avu mare témă
De-a hotărît singur ca sĕ-șĭ facă sémă:
De el rĕu îmĭ pare, de ar mai esista
De mórte acuma, Ḑĕu, că l'așĭ erta.
Ștefan de acolo décă a plecat
Tolpa cu iuțélă s'a și deslegat,
Căcĭ auḑind vorbe de milostivire
Din gura lui Vodă, îșĭ veni în fire
Șĭ-apoi după Vodă plécă încetinel.
Vodă cum simțesce, se 'ntórce la el
Insĕ! ce sĕ vadă capul la pămênt
Tolpa și-l plecase, ḑicênd ăst cuvênt.
Fie voia ta, Ștefan auḑindu-l
Grăi către dênsul de mórte iertându-l:
Bine că măcar de-a ștrengului témă
Sĕ 'nvețĭ Tatăl nostru țĭ-ai luat de sémă.
Cu iscălitura atuncĭa m'ai prins
Și adĭ cu cuvêntul érășĭ m'ai învins
Că te-am iertat cióră, dér sĕ nu 'ndrăsnescĭ
Sĕ mai facĭ de-acestea, c'atuncĭ o pățescĭ
Cu séu fără voia mai sciu eu a cui
Te spânḑur pe dată, hotărît îțĭ spui.

*

Glumeț câte-o dată fu Ștefan cel mare
Și la-a altor glume le da ascultare;
Dér unele glume din cale eșite
De el tot-déuna erau horopsite
Și cei de sub dênsul, décă se jucau
Cu focul în mânĭ ades o pățiau.

(După subiectul în prosă publicat în revista „Columna lui Traian.“)

(Bêrlad.) **Puricescu.**

dece unica sa copilă. Căcĭ ce nu face un tată pentru copii! Dór vedem, câte pe un tată sĕrac, că se bagă în datorii, numai sĕ-şĭ pótă scăpa copiiĭ, d'apoi un milionar! Aşa a auḍit milionarul, că cel mai bun doctor pentru operații de felul acesta se află în Viena şi că îl chiémă *Lorenz*. Repede i-a şi scris doctorului acestuia sĕ vină la Chicago, că îi plătesce cât va cere, numai sĕ-i vindece fata. „Bine, a rĕspuns doctorul, eu voiŭ veni, ér în cât pentru plată — asta o las la chibzuiala d-tale“ — Sciea doctorul cu cine vorbesce şi nicĭ nu s'a înşelat. S'a dus deci în America, a visitat copila, a găsit, că are o scrintitură la şold, pe care a operat'o cu bun succes. Dér şi milionarul s'a arătat galant, căcĭ afară de cheltuelile de drum, i-a dat diurnă pe fie-care ḍi câte o miie de livre şterlingĭ. O livră (funt) şterling face tocmai ḍece florinĭ, décă nu ceva mai bine, prin urmare i-se venia doctorului pe ḍi câte 10,000 fiorinĭ. Avênd în vedere, că milionarul a cerut, ca doctorul sĕ stea lângă fetiță până se va vindeca complet, va sĕ ḍică vr'o 2—3 lunĭ, operația acésta va costa pe milionar tocmai un milion de fiorinĭ. In schimb însĕ va avé bucuria, sĕ-şĭ vadă fata umblând.

Logodnă. D-l Iacob *Balcăş*, învĕțător în Vlădenĭ şi d-şóra Susana *Păltineanu* logodițĭ.

Concert militar. Mâne, în 2 Noemvrie séra, la hotel Europa concert militar. Intrarea 60 banĭ.

Lumea românéscă sĕ judece!

„Tribuna Poporului“ dela Arad mai contenise puțin cu bêrfelile şi calumniile sale contra ḍiarului nostru, simțindu-se prea cu musca pe căciulă în urma iluminației, cu care s'a distins şi ilustrat redacția şi tipografia ei la serbarea centenarului d-lui Kossuth. După şése sĕptĕmânĭ însĕ fóia aradană crede, că acésta s'a uitat, că s'au uitat şi multele pĕcate, ce le-a sĕvêrşit ea de dragul unor interese murdare egoiste şi pentru a-se puté întroduce în grația celor dela putere, şi vine acum a-ne calumnia din nou cu-o rĕutate, de care numai aceştĭ ómenĭ pot fi capabilĭ.

In ultimul sĕu numĕr (193) „Trib. Pop.“ îndrăsnesce a susține, că „Gazeta“ de Dumineca trecută ar fi publicat o scire a ḍilei privitor la seminariul român din Arad, în înțeles duşmănos; susține, că ḍiarul nostru a reprodus „fără de comentar“ ceea-ce au scris unele foi oficióse maghiare despre amintitul seminar. Ca dovadă „Trib. Pop.“ citéză ceea-ce pretinde, că a scris „Gazeta“.

Şi, ca sĕ vedețĭ, cât de cinstit se pórtă scribii dela „Trib. Pop.“ când e vorba de a cleveti pe frații lor, étă vĕ spunem, că au reprodus acea scire a ḍilei ştirbit, şi au tălmăcit'o cum le-a venit mai bine la socotélă, ca sĕ-şĭ împlinéscă pofta rĕutăciósă.

Scirile ḍilnice ale unui ḍiar de regulă se publică fără esplicărĭ şi comentarii, arătându-se numai prin două trei rêndurĭ séu şi numai două trei cuvinte, décă ḍiarul, ce le aduce, consimte orĭ nu. Adese-orĭ e de ajuns şi numai tonul, în care se comunică o ast-fel de scire, pentru-ca cetitorul sĕ scie cum s'o ia.

Ce a făcut însĕ „Tribuna Poporului“? A ştirbit scirea din Nr. dela 13 (26) Oct. intitulată „*Contra seminariului din Arad*“, lăsând afară următórele rêndurĭ:

„Ministrul cultelor şi instrucțiunei publice Iuliu Wlassics este forte „îngrijat“ ca şcólele românescĭ sĕ mérgă bine (!) Mai ḍilele trecute s'a dus la Beiuşiŭ, ca sĕ se convingă în persónă, décă sunt adevĕrate nenumĕratele *calumnii şi denunțărĭ*, ce se colporteză pe socotéla şcólelor de acolo, acuma cetim într'o fóie despre un raport al lui Dr. Benedek Jancso etc.

Despre raportul d-lui profesor Jancso au scris foi oficióse ca „Kel. Ert.“ şi „Pester Lloyd“ şi noi am semnalat, ce au scris acele foi, despre carĭ cu drept se putea presupune c'au primit informația chiar dela numitul profesor maghiar. Scirea am adus'o în legătură cu rêndurile mai sus citate, arătând prin asta, că este o acțiune îndreptată în contra institutelor de cultură românescĭ.

Am luat notiță de pretinsul raport al lui Jancso, ca stând în legătură cu calumniările şi denunțările îndreptate contra institutelor nóstre. Şi când am aflat că Jancso a desmințit scirea colportată de foile oficióse, că ar fi făcut un raport rĕu despre seminariul român dela Arad, am publicat desmințirea în întregul ei.

Jancsó Benedek ḍice, tot cătră „P. Lloyd“, că n'a făcut un raport după cum s'a scris în acea fóie. Din contră în ce privesce propunerea limbei maghiare n'a putut sĕ raporteze de cât numai despre un resultat forte bun; n'a observat din partea nimenui nicĭ un fel de violare de legĭ. A aflat că directorul şi profesorii seminariului sunt bărbațĭ didacticĭ serioşĭ şi muncitorĭ, şi că vorbesc perfect unguresce.

Am procedat decĭ cum trebue sĕ procedeze un ḍiar conscienţios.

Cu tóte acestea „Trib. Pop.“, şi tocmai „Trib. Pop.“! are nas sĕ ne declare mai antiromânĭ de cât antiromânii şi a ne pune mult mai pe jos de cât pe Jancso şi pe „Magyar Szó“ ḍicênd, *că Ungurii s'au purtat mai cinstit de cât noi față cu institutul amintit din Arad.*

Cameleonii dela „Tribuna Poporului“ carĭ aprópe ḍilnic îşĭ schimbă colórea, carĭ aḍĭ fac gură pentru Iancu, ér camâne iluminéză pentru Kossuth, aceştĭ cameleonĭ fără consciință, carĭ au dovedit cu prisos ce soiŭ de ómenĭ sunt, ar trebui sĕ aibă, décă nu atâta simț, cel puțin atâta pricepere, ca sĕ nu se osândéscă ei pe sine, lăudând pe bunii lor prietenĭ ungurĭ din garda de odinióră a lui Banffy, şi hulindu-ne pe noi, că am fi un organ antinațional, prin ceea-ce se espun şi mai mult la disprețul Românilor bine simțitorĭ.

De la adunarea generală

a reuniunii învĕțătorilor gr. cat. din archid Blaşiului.

— Octomvrie 1902.

„Da-mĭ şcóla şi-țĭ voiŭ reforma lumea întrégă“ — ḍice Leibnitz. Noi, ca sĕ putem da şcólă, avem nevoie de cârmacĭ, de învĕtorĭ, şi n'aşĭ vrea sĕ ḍic, că dór' aceştia ne lipsesc. Avem cu totul 623 învĕțătorĭ numai de confesiunea greco-catolică. O, şi când aceştia toțĭ ar fi învĕțătorĭ în strictul înțeles al cuvêntului!

Peirea ta din tine Israile! — audim ḍicêndu-se în graiul nostru de tóte ḍil-le, şi n'aşĭ vrea sĕ cobesc a rĕu, când aicĭ în colónele celui mai vechiu al nostru organ de publicitate, afirm, că acolo unde suntem mestecațĭ cu strĕinii, nĭ-e legată limba, căcĭ nu avem sprijinul şi curagiul necesar spre idealurĭ mai mărețe. Unde suntem în preponderanță nu e solidaritate, nu e înțelegere între noi. Degenerăm însimțul nostru național. mândru şi infocat, căcĭ nu intrebuințăm puterile ce cu îmbelşugare zac în capetele, în inimile şi în brațele nóstre.

Un fel de despotism deprimător vedem esercitându-se de unii contra altora, resultat al sclăviei, sub care am gemut, în loc de afabilitatea îmbărbătóre, semnul libertății.

De celea mai multe-orĭ orĭ perdem din vedere, că suntem ómenĭ, şi între om şi om deosebire nu se face. Uităm adese-orĭ că suntem Românĭ, că suntem fiiĭ poporului românesc, nobil neam şi cu trecut mândru.

Rar ne mai gândim, că mai două din trei părțĭ ai ómenilor de sémă, ce-au condus destinele acestei țĕrĭ au fost născuțĭ românĭ, carĭ supunându-se împrejurărilor seducătóre părăsiră poporul din care au eşit. Rolurĭ fruntaşe au purtat în Ardeal Ioan Huniade şi Mateiŭ Corvinul, Paul Chinezu, până jos la lăudatul Franciisc Deak „fecior de crîsnic macedo-român“ la biserica română grecéscă din Pesta numit după tată „Pescariu“ ér în şcóla maghiară apoi poreclit „Deák“.

Cei carĭ mai marĭ sunt peste noi cu bunăvoință primesc încă căciulirile nóstre şi — éta servilismul! — Ridicat, însuflețit trebue Românul, déră nu umilit, căcĭ umilițĭ suntem destul de strĕinĭ.

Lucru pe tóte căile. Mână 'n mână. Cei mai marĭ cu cei mai micĭ, ca nu cumva sĕ se ḍică cu poetul:

> Am deschis a sorții carte
> Şi întrênsa m'am uitat,
> Dér vĕḍênd ce mĕ aştéptă
> Am închis'o ş'am oftat.

*

După acestea cuvinte ce am ținut sĕ le pun în fruntea raportului meu, dați-mĭ voie, d-le Redactor, sĕ ve descriu decursul adunărei generale a Reuniunii învĕțătorescĭ gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş, care s'a ținut în ḍilele de 21 şi 22 Oct. a. c. în Blaşiŭ. De față la acéstă adunare îmĭ țin de datorință sĕ spun, că au fost puținĭ învĕțătorĭ, în numĕr necorĕspundĕtor. Multe erau şi despărțĕmintele, carĭ n'au fost representate. E just şi aceea, că chestiunea cu cheltuelile de drum nu e resolvată încă, şi-i adevĕrat, că la mulțĭ dintre învĕțătorĭ, în condițiunile în care trăim, nu le permit mijlócele şi năcasurile familiare a participa la adunărĭ. Acestea ar trebui limpeḍite, şi nădăjduim, că reuniunea va lucra şi în acesta direcțiune.

Şedința I.

După serviciul divin la 9 óre preşedintele reuniunii Rev. George *Munteanu*, directorul preparandiei şi asesor consistorial, deschide şedința printr'o frumósă disertație îndemnând pe învĕțătorĭ la muncă, apreciând binele şi combătênd rĕul. Disertațiunea d-sale a fost urmărită de asistențĭ cu multă atențiune şi rĕsplătită prin frumósele aclamațiunĭ de „trăiéscă“.

Printre cei de față am observat pe d-l canonic Dr. Isidor *Marcu*, care s'a şi făcut membru fundator cu 40 cor. în aur; Aurel C. Domşa red. „Unirei“; administratorul protopopesc Iosif Lita; D. Suciu şeful librăriei archidiecesane; D-şórele Elisa Bodocan; Elena Simtion şi Aur. Barițiu, profesóre.

După constatarea membrilor presențĭ prof. P. *Ungurian* cetesce raportul general despre activitatea şi starea reuniunei pe anul 1901/1902, care se începe astfel:

Onorată adunare generală!

„Este mai greu a educa şi instrui un copil, decât a guverna o țĕră“ ḍice un învĕțat american. Etă o maximă, despre al cărei adevĕr ne-am putut convinge ḍilnic unul fie-care. Ḑilnic întêmpinăm mii şi mii de pedecĭ întru crescerea şi instruirea fiilor neamului nostru. La tot pasul putem ḍice: étă încă o enigmă, pe care trebue sĕ o deslegăm. Şi décă educarea şi instruirea unui singur copil este atât de grea, cu cât mai grea este chemarea nóstră a unui fiecăruia, carĭ avem de a instrui şi educa câte 60—80 copiĭ din diferite păturĭ a-le societății cu diferite talente, înclinărĭ, temperamente, naturele. Etă motivul, care ne-a îndemnat sĕ ne asociem, pentru-ca aşa, cu puterĭ unite, în frățéscă înțelegere sĕ resolvim multele şi grelele probleme impuse nouĕ de şcólele nóstre popor. confes.

Reuniunea nóstra, şcólele nóstre sunt încă numai la început, decĭ cu atât mai grea e problema nóstră, cu atât mai mult avem de făcut. Şi trebue sĕ facem, căcĭ viitorul neamului nostru e pus în mânile nóstre. Binecuvêntarea neamului va fi rĕsplata, décă ne vom face datoria Trebue decĭ, ca unul fie-care sĕ fim la postul nostru, la înălțimea chemării nóstre, ca sĕ binemerităm acésta rĕsplată. Făcêndu-ne datorința de luminătorĭ adevĕrațĭ ai poporului, am îndeplinit lucrarea cea mai frumósă, cea mai nobilă din câte date sunt omului, şi atuncĭa ne-am ridicat pe trépta aceea, unde stau cei mai bunĭ, cei mai vrednicĭ ai nemului nostru.

Ne-am întrunit în a patra adunare generală ordinară, ca sĕ aflăm mijlócele prin carĭ reuniunea nóstră s'ar puté apropia tot mai mult de ținta sa.

In urma acestei introducerĭ, din raportul d-lui prim-secretar estrag următórele:

Comitetul central a ținut în decursul anului o singură şedință. Biroul central în acésta şedință suplinind întru tóte comitetul, a îndeplinit afacerile mai momentóse, carĭ s'ar resuma astfel:

Prea Ven. Consistor metropolitan prin scrisórea de dtto 17 Dec. Nr. 6489—1901 notifică biroului central, că a precisat drepturile învĕț. gr. cat. ca notarĭ şi membrii în senatele şcolastice parochiale. S'au incasat banĭ de la despărțĕminte, carĭ încă nu plătiseră nimic în cassa reuniunii. S'au făcut representațiunĭ cătră consistórele din Blaşiŭ, Lugoş, Gherla şi Oradea-Mare în causa sprijinirei organului reuniunii „Fóia Şcolastică“, ceea-ce consistórele nóstre au şi dus la îndeplinire.

Conform îndrumării primite în adun. generală din anul trecut, biroul central a cerut pentru membrii reuniunii dela ministru r. u. de comunicațiune favorul de a puté călĕtori pe căile ferate ale statului cu bilet de jumĕtate şi în corespondență favorul portului liber. Biroul central, respuns la acésta cerere încă n'a primit.

Membrii reuniunei.

Reuniunea are 623 membri şi anume: membrii ordinarĭ 524, membrii fundatorĭ 21, membrii ajutătorĭ 55, membrii onorarĭ 13. In anul trecut reuniunea avusese 530 membrii. Aşa déră numĕrul s'a înmulțit cu 93 membrii.

Averea reuniunii.

Reuniunea avea la 3 Aug. a. c. o avere de cor. 5131·44 şi anume: 1) depunerĭ la „Patria“ 2924·72. 2) pretensiune la „Fóia Şcol.“ 2200·— 3) Saldo casei 6·72.

Mai departe se constată, că activitatea despărțĕmintelor s'ar puté numi destul de rodnică, căcĭ în fie-care şedință a lor, pe lângă lucrările de interes didactic, se tractéză şi lucrurĭ pentru popor. Ba sĕ constată cu bucurie, că în câte-va protopopiate la adunare alăturea cu învĕțătorii iau parte şi preoții, doi cu doi în ordinea cea mai esemplară.

Masa comună.

Toțĭ membrii presențĭ au luat parte şi la masa comună în hotelul „Coróna“. Aicĭ au mai sosit apoi dd. Iuliu Bardoşi şi Aron Deac prof. Seria toasturilor o începe preş. G. *Munteanu* pentru Esc. Sa Metropolitul, patronul reuniunii. Pe rênd urméză prof. Ioan F. *Negruțiŭ*; Ioan *Peştean*; Achim *Pop*; Nistor *Tutelea*. Profesorul Emil *Sabo* în forte alese şi poetice cuvinte îşĭ ia adio de la foştii sĕi elevĭ şi închină în sănĕtatea pionerilor culturii române. Redactorul „Foii Şcolastice“ din nou se ridică şi toastéză pentru colaboratorii şi sprijinitorii organului numit, în special pentru profesorii Dr. I. *Rațiu* şi E. *Sabo*. Acest discurs a fost ascultat cu cea mai mare atențiune, căcĭ limbagiul dulce şi frumos, accentuările şi gesturile cu gust şi la loc făcute, apoi cuprinsul şi descrierea plină de farmec, ne mişca inimile tuturora. Inv. Isidor *Dopp* toastéză pentru înaintarea în cultură a țĕranului român: Iuliu *Bardoşi* pentru sprigiinirea meseriilor. Seria acestor toaste o încheie profesorul Dr. Ioan *Rațiu*. După un scurt resumat al tuturor celor-ce s'au vorbit, în cuvinte alese spune cum astăḍĭ se simte fericit, că elevii sĕi de odinióră înv. Ioachim *Pop* şi Isidor *Dopp* prin fapte şi în scris ajută la desvoltarea culturei şi literaturii românescĭ. Toastéză pentru profesorul Ioan F. Negruțiu ca redactorul „Foii Şcolastice“.

Şedința a II-a.

A ținut până séra târḍiŭ. S'au încins discuții înflăcărate asupra diferitelor puncte din rapórte, carĭ fiind de interes particular, nu le mai înşir la acest loc.

Şedința a III-a.

La acésta şedință, care s'a continuat Mercurĭ în 22 Oct. a luat parte şi Rever. d-n canonic Dr. Aug. *Bunea*.

Preşedintele anunță, că în decursul acestui an reuniunea a perdut din sînu-

sĕu pe membrii Ioan Papiu (canonic Gherla) Bas. Raţiu; advocatul Patriciu Barbu; învĕţătorĭ Gavril Labo şi Ilariu Popescu

Se deschide apoi discuţiune asupra temei: *„Carĭ ar fi mijlócele prin carĭ cunoscinţele de scris şi cetit câştigate în şcóla poporală, s'ar pute conserva resp. augmenta“?*

Discuţia o începe profesorul Ioan F. Negruţiŭ. Mai toţĭ învĕţătorii se anunţă la cuvênt. Se aud lucrurĭ practice, carĭ de carĭ mai cu sîmbure, încât îţĭ era mai mare dragul sĕ-i asculţĭ.

Resultatul discuţiei ar fi acesta: In şcóla de tóte dilele, băeţii sĕ se presenteze regulat. Absenţele nemotivate sĕ se pedepséscă conform legei. Cu ocasiunna esamenelor sĕ li-se distribue şcolarilor cărţĭ la înţelesul poporului şi scrise anume în limba poporului. Pe basa unui circular ministerial băeţii ce au eşit din cadrele şcolii sĕ fie siliţĭ a întra imediat într'o societate şcolară. Sĕ se deschidă şcóle poporale economice în decursul serilor de iérnă 1—2 pe sĕptĕmână cu poporul. Sĕ se ţină din când în când serate literare cu declamaţiunĭ şi sĕ se jóce piese teatrale cu conţinut religios ca: „Paza maicii sfinte“ şi altele. Mai departe sĕ se facă şcólă de adulţĭ, de lângă care sĕ nu lipséscă nicĭ bibliotecile. Odată séu de douĕ-orĭ sĕ vorbéscă în decursul anului şi învĕţătorul în biserică, despre meserii; credinţele deşerte, folosul şcolii etc. Ér pentru tóte acestea învĕţătorul încă sĕ-şĭ capete rĕsplata sa.

In sfêrşit domnul I. Bardoşi pune ca premiu 10 coróne pentru operatul ce se va presenta mai bun sub titlul: „In cadrul planului de învĕţământ, cum are sĕ se propună economia, în şcóla poporală nedespărţită“?

Tĕrnăveannl.

Conferenţă preoţéscă.

Sĕlagiu, Octomv. 1902.

Onorată Redacţiune! Viu sĕ vĕ fac un scurt raport despre *conferenţa preoţéscă din tractul protopopesc al Băsĕscilor*, care s'a ţinut în 14 Octomvrie n. c. în parochia *Mănău*, care comună de altfel e mestecată cu calvinĭ.

In diua conferenţei diminéţa la 9 óre după ce preoţimea tractuală s'a mărturisit, s'a sĕvîrşit sfta Liturgiă prin M. O. D. protopop tractual şi parochul Asuagiului de sus, Alesiu Varna, asistat de mai mulţĭ preoţĭ tractualĭ. Predica a rostit'o preotul local, părintele Mândruţ din Mănău. Cu tóte că a fost conferinţa în di de Marţĭ, în di comună decĭ, biserica a fost plină de credincioşĭ.

După sĕvîrşirea sftei liturgii am mers cu toţii la şcólă, respective în sala de învĕţământ, unde părintele-protopop Varna prin o vorbire potrivită, după ce salută preoţimea tractuală, care afară de 2 inşĭ s'a presentat în numĕr complet, a deschis conferinţa. Ca notar ad hoc a funcţionat preotul Mănăului A. Mândruţ. S'a cetit apoi rescriptul prea veneratului ordinariat diecesan, prin care conclusele conferentei din anul trecut s'au luat spre sciinţă. Dupăce părintele Emil Bran din Băiţa cetesce instructiva sa disertaţiune despre „Servirea parastasului“, care de toţĭ a fost ascultată cu multă luare aminte. S'a început discusiunea asupra obiectelor la ordinea dilei, dintre carĭ unele de interes obştesc.

La discusiune au luat parte pe lângă venerabilul protopop al tractului Băsĕştilor M. O. D. Alesiu Varna, preoţii Ioan Pop din Uileac, Emil Bran din Băiţa, Iuliu Lobonţ din Gârdanĭ, Teodor Lengyel din Streınţ, Dem. Cionca din Bârsăul de jos, A. Centea din Asuagiul de jos, V. Gavriş din Odeştĭ şi A. Bălibanu din Băsĕscĭ. Intre altele s'a discutat asupra mijlócelor stîrpirei *concubinatului*, care *congrenă*, sĕ întinde *tot mai mult* între credincioşii acestui tract, încât se află în mai multe parochii şi câte 20—30 ba şi mai multe casurĭ de *concubinagiu*.

Cei de la cârma treburilor politice nu-şĭ bat capul cu stîrpirea acestui rĕu, căcĭ sunt cuprinşĭ de la cel mai mare până la cel din urmă slusbaş, de marea *bolă a maghiarisării*. A venit în discusiune fondul „Indre“ şi altele, după carĭ s'a hotărît locul conferenţei viitóre: parochia Băsescĭ, disertante părintele A. Mândruţ, ér predicator preotul Băsescilor Ant. Bălibanu.

La urmă M. O. D. protopop tractual Al. Varna prin o vorbire, în care îndémnă preoţimea la „solidaritate frăţéscă“ închide conferinţa între vii „sĕ trăiéscă!“

După încheierea conferinţei părintele Ioan Pop din Uileac în numele clerului din tractul Băsĕscilor salută pe M. O. D. protopop Varna din *incidentul împlinirei a 25 de anĭ*, adecă un pătrar de veac, de la numirea d-sale *de v. archidiacon onorar*, dorindu-i încă mulţĭ fericiţi anĭ! Vii urărĭ de „sĕ trăiéscă“ a însoţit vorbirea de salutare a părintelui din Uileac, ieşite din pepturile tuturor preoţilor de faţă.

Părintele-protopop Varna emoţionat mulţămesce de acésta surprindere plăcută, după-ce apoi au mers cu toţii la casa parochială, unde ne aştepta un fecioraş nou născut al părintelui Mândruţ ca sĕ-l facem creştin şi casa parochială ca sĕ facem feştanie. Ne-am întrunit apoi cu toţii la ospitala masă a părintelui Mândruţ, unde n'au lipsit nicĭ toastele. Cel dinrâiŭ toast l'a rostit M. O. D. protopop tractual întru sănĕtatea Episcopului nostru Dr. I. Szabó, apoi au toastat preoţii Ioan Pop din Uileac, Emil Bran Băiţa, D. Cionca, V. Gavriş Odeştĭ, Ant. Bălibau, Băsĕscĭ şi alţii. Ne-am depărtat apoi fie-care pe la ale nóstre.

Delacrasna.

Adunărĭ de învĕţătorĭ.

Despărţĕmêntul protopopesc Arad al reuniunei înv. rom. de la şcólele poporale confesionale ort. rom. din protopopiatele aradane I—VII va ţine prima conferinţă din an. adm. curent, Vinerĭ la 7 Noemvrie (25 Octomvrie) a. c. în comuna *Sobotel*.

Programa: 1) Asistare la chemarea Duchului sfânt. 2) Ascultarea prelegerii ordinare] în una din şcólele locale. 3) Deschiderea conferinţei. 4) Constatarea presenţilor. 5) Raportul preşedintelui. 6) Esecutarea concluselor adunării generale. 7) Disertaţiunĭ „Cassa de ajutorare a muncitorilor de câmp şi a servitorilor economiei“ de I. Roman. 8) Reflexiunĭ asupra prelegerilor ascultate. 9) Discutare asupra chestiunilor şcolare actuale. 10) Arangiarea afacerilor de cassă. 11) Propunerĭ şi interpelărĭ. 12) Alegerea comisiunei verificătóre. 13) Fixarea timpului şi locului pentru proxima conferinţa.

Inceputul la 8 óre a. m.

Arad, la 13 (26) Octomvrie 1902.

Iosif Moldovanu, preşedinte. ***Ştefan Roja***, secretar.

Notă: Membrii carĭ vor pleca de la Arad cu trenul de 6 óre diminéţa, la gara din Gyorok vor fi aşteptaţi cu trăsurĭ din Sobotel. Pentru orientare, participanţii sunt rugaţĭ a avisa pe domnul învĕţător Mucius Popescu în Szabadhely u. p. Gyorok prin o cartă poştală.

Reuniunea învĕţătorilor românĭ gr. cat. din *Despărţĕmêntul Ernutului* îşĭ va ţine adunarea de tómnă în 8 Noemvrie an. cur. st. n. în şcóla din *Vidrasĕu* pe lângă următorul

Program: 1) Participarea la serviciul divin la 8 óre a. m. 2) Deschiderea şedinţei prin preşedinte. 3) Constatarea membrilor presenţĭ. 4) Incassarea taxelor curente şi restante şi înscrierea de membrii noi. 5) Prelegere practică din gramatica l. române prin învĕţătorul din Vidrăseu Stefan Nilca şi din Fisică la desp. V—VI prin învĕţătorul din Şeulia-română Neculae Degan. 6) Cetirea disertaţiunei prin învĕţătorul Neculae Degan. 7) Critica asupra prelegerilor practice şi a disert. în cercul restrins al membrilor. 8) Raportul cassierului. 9) Raportul bibliotecarului. 10) Alegerea noilor oficialĭ. 11) Alegerea temelor şi designarea persónelor carĭ la proxima adunare vor avé a prelege şi diserta, precum şi stabilirea locului şi a timpului ei. 12) Alegerea comisiunei pentru verificarea procesului verbal. 12) Eventuale propunerĭ şi interpelarĭ. 14) Inchiderea şedinţei.

La acéstă adunare invităm cu căldură atât pe membrii ordinarĭ cât şi pe directorii şcólelor, precum şi pe alţĭ binevoitorĭ şi spriginitorĭ ai învĕţământul poporal.

Chirileu, la 24 Octomvrie 1902.

Dumitru Munteanu, preş. desp. ***Vasile Costea***, not. desp.

Membrii desp. *Sibiiu* al „Reuniunei inv. gr. cat. din archidieceşa Alba-Iulia şi Făgăraş“ prin acésta se conchiamă la adunarea de tómnă ce se va ţine *Sâmbătă 8 Nov. st. n. a. c.* (sf. Dumitru) în şcola gr. cat. din *Armenĭ* pe lângă următorul

Program: 1) La 9 óre invocarea spiritului sânt. 2) La 11 óre prelegere practică din istoria patriei cu elevii şcólei de N. Petrescu. 2) Prelegere practică din comput de Coman Gligor înv. în Sibiiu. 4) Cuvênt de deschidere. 5) Constatarea membrilor presenţĭ. 6) Poesia şi tractarea ei în şcóla poporală, disertaţie de M. Ciungariu înv. în Vizocna. 7) Apreciarea prelegerilor şi a disertaţiei. 8) Statorirea locului şi programului adunărei de primăvară. 9) Alegerea a 2 membrii pentru verificare. 10) Eventuale cestiunĭ. 11) Inchiderea adunăreĭ.

Orlat, Octomvrie 1902.

Leon Maior, presedinte. ***Dionisiu Dancea***, not. desp.

ECONOMIA.

Gunoiul.

(Fine)

Precum e felul pămêntului, aşa trebue sĕ i-se pună şi gunoiul. Astfel în pămênturile mai lutóse, îndesate şi recĭ, se pune un gunoiŭ mai păios şi mai puţin dubit, ca dubirea aceluia sĕ se mai pótă continua şi în pămênt, ér în cele năsipóse se duce un gunoiŭ deplin dubit, care adecă sĕ se pótă mai iute descompune şi întrupa pămêntului. Din gunoiul transportat pe agrii, pămêntul folosesce în anul prim cam pe jumĕtate, în anul al doilea un pătrar, ér în cel următor restul. După patru anĭ, nu se mai póte vedé nicĭ o urmă de gunoiŭ pe agrii gunoiţĭ.

Gunoiul provenit de la vitele cornute este mai apătos, mai rece şi se putredesce mai încet, dér ţine mai mult ca alte felurĭ de gunoiu. Acela conţine cam 70—80 la sută apă şi câte 20—30% materie uscată. Calitatea séu bunătatea gunoiului mai atêrnă fórte mult şi de la nutreţul, ce se dă vitelor. Astfel, décă vitele se nutresc cu ierburĭ şi lăturĭ, gunoiul lor va fi mai apătos, ca atuncĭ când se nutresc cu fên, otavă şi alte nutreţurĭ păióse. Gunoiul vitelor se póte întrebuinţa une-orĭ deja şi după douĕ sĕptĕmânĭ.

Gunoiul provenit dela cai nu este aşa apătos, ca cel de la vitele cornute. Acela este şi mai uscat, de óre-ce conţine numai câte 70—75% apă şi 24—30 materii uscate. De aceea se arde şi mucedesce el une-orĭ aşa tare în grămadă, cu deosebire atuncĭ, décă nu se udă bărbătesce cu must de gunoiŭ, séu în lipsa acestuia şi numai cu apă.

Gunoiul de cal este şi mai cald ca al vitelor cornute, dér nu ţine timp aşa de îndelungat pe agrii, ci se pulveréză şi descompune fórte curênd în pămêntul, pe care se transportéză. El e mai de recomandat în pămênturile mai recĭ şi greóie. Gunoiul de cal devine mai bun atuncĭ décă se póte amesteca, când se pune în grămadă cu de cel provenit de la vitele cornute. Gunoiul próspĕt de cal se mai întrebuinţézŭ une-orĭ şi de către grădinarĭ în rĕsadniţe, pentru crescerea legumelor mai timpurii

Gunoiul provenit de la oi este şi mai sĕc şi mai uscat, ca cel de cal, fiind-că între tóte animalele óia bea cea mai puţină apă. Gunoiul de la oi conţine cam jumĕtate apă şi jumĕtate materie uscată. Acela de regulă nu se prea adună, ca al celorlalte animale de casă, în grămadă, ci se lasă mai cu sémă aşa împrăsciat pe locul acela unde dorm oile în ţarcurĭ séu coşare.

Gunoiul séu găinaţul pasĕrilor de casă încă este de un folos nepreţuit pentru economie, de óre-ce acela conţine până la 9% azot şi câte 6% acid fosforic. De aceea se şi recomandă mai cu sémă la cultura legumilor, apoi la cânepă, ba une-orĭ se mai póte pune şi pe sĕmĕnăturile de bucate după-ce acelea s'au sĕmĕnat. Cu tóte acestea la noi pe cele mai multe locurĭ nu se prea bagă în sémă folosul aceluia, ci se lasă de se pierde aşa nefolosit, fără nicĭ un scop practic.

In economiile mai marĭ se mai întrebuinţéză pe unele locurĭ încă şi escrementele omenescĭ, carĭ de regulă se amestecă în gunoiul altor animale şi astfel îşĭ pierd atât mirosul lor neplăcut, cât şi puterea prea mare de a arde pămêntul, pe care se transportéză.

In economiile mai marĭ se mai întrebuinţéză şi compostul, care se compune din tot felul de rĕmăşiţe, ce se produc în economie, precum: pĕr, lână, paie, unghii, óse, plévă, buruenĭ, gunoiu din casă, corpurĭ de animale, carĭ nu au perit de óre care bólă lipiciósă ş. a. Tóte acestea se adună într'o grópă, unde se mai udă din când în când cu must de gunoiŭ, ca sĕ se pótă fermenta şi putredi, ér după un an când apoi de regulă este bine putredit, se întrebuinţéză ca şi celălalt gunoiu de animale pe agrii şi fênaţe.

Afară de acestea pe unele locurĭ se mai gunoesce şi cu aşa numitul gunoiŭ verde, care se produce prin sĕmĕnatul unor plante cu foile mai dese şi late, precum sunt: măzărichea, spergula, hrişca, rapiţa, rădichea ş. a., carĭ se sémĕnă pe agrii şi apoi când sunt crescute de ajuns, se întorc prin aratul cu plugul sub brazdă, ca şi miriştea.

Acestea sunt deosebitele specii de gunóie provenite de la animalele de casă şi de la anumite plante, carĭ se mai numesc şi gunóie absolute, fiindcă conţin materiile de lipsă pentru nutrirea plantelor, pe când cele relative séu măestrite, carĭ se vênd în comerciu, precum sunt: salitra de Chilii, de Peru, guano, gunoiul de pescĭ, de liliecĭ, cenuşa, sgura de fer a lui Thomas ş. a., conţin numai câte o parte mai mică a materiilor, cu carĭ acelea se nutresc. De aceea şi vedem, că cele dintâiu (absolute) se şi bucură de o îmbrăţişare mai mare în economia câmpului, ca cele din urmă (relative), carĭ orĭ şi cât de bune ar fi, totuşĭ trebue sĕ se cumpere cu banĭ, de carĭ economul de regulă nu prea are de prisos mai nicĭ odată.

Ioan Georgescu.

Literatură.

Din composiţiunile pline de melodii românescĭ ale mult regretatului compositor român *Ciprian Porumbescu*, tipărite şi edate în ediţiunĭ poporale de d-na Marióra *Raţiu* născută Porumbescu, se află de vêndare la Tipografia nóstră următórele piese:

„Imn de urare“ cu douĕ vocĭ, *„Hora Prahovei“*, *„A cădut o rază lină“* cu voce, *„Fluturaş de nópte“* polcă, *„Frunză verde mărgărit“* cânt poporal, *„Pe câmpiile Stupcei“* polca mazurca, *„Fata popii“* cânt poporal. Fie-care bucată costă 50 b. plus 10 banĭ porto. *„Basme Iaşene“* vals, 1 cor. 50 b. plus 10 banĭ porto. *„Potpouriu“, din opereat „Crai nou“* 3 cor. plus 10 banĭ porto.

„Castelul din Carpaţĭ“, roman din viéţa poporului român din Ardeal, de Jules *Verne*, tradus de d-l Dr. Victor *Onişor* cu o prefaţă de Dr. Eliă *Dăianu* (Tiparul „Tipografia“ societate pe acţiunĭ Sibiiu). *Se află de vêndare la Tipografia „A. Mureşianu“ Braşov.* Esemplarul broşat ediţ. poporală *1 cor. 60*, broşat ed. de lux *2 cor 40* (plus 10 b. porto), legat *4 cor.* (plus 20 b. porto). O carte fórte interesantă, care n'ar trebui sĕ lipséscă de pe masa nicĭ unui Român.

„Cuvêntărĭ bisericescĭ de Massillon“ traduse din originalul frances de *Ioan Gent* protopop gr.-cat. român al diecesei de Oradea-mare.—D-ja la 1898 apăruse in Oradea-mare cartea cu titlul de mai sus, care cuprinde 17 predicĭ de ale vestitului orator eclesiastic frances. Predicile sunt împărţite de traducĕtor după *anul bisericesc rĕsăritén*, şi fie-care este pusă la acea Duminecă séu sĕrbătóre, cu a cărei evanghelie se potrivesce predica.—Un volum elegant de peste 400 paginĭ în 8° cu portretul lui Massilon. Traducerea se distinge printr'un limbagiŭ ales. *Preţul 5 corone* (6 Lei 50) plus 30 banĭ porto.

Plantare de viţe americane.

Acum e timpul distribuirii viţelor americane altoite. Cei carĭ vor cumpĕra viţe de la stat, séu din pepinierile [particulare, urmézĕ sĕ plantezevia. Pentru acésta trebue sĕ cunóscă lucrările pregătitóre pentru înfiinţarea plantaţiunii definitive. Prima grije este pregătirea pămêntului. Presupunem, că proprieatarul de vie, cunoscêndu-şĭ terenul sĕu, şĭ-a ales varietatea de viţă conformă cu pămêntul pe care voesce sĕ înfiinţeze via, unde sĕ se prindă, sĕ crescă cu putere, sĕ nu móră de clorosă şi sĕ resiste la filoxeră.

Intâiŭ sĕ *desfundă* pămêntul la o adêncime de cel puţin 40—50 centimetri.

Desfundarea cu hârleţul, sistem Gouvy, este o lucrare bună. Viţele americane cresc cu multă putere în terenurile desfundate adênc. In şesurĭ, pămêntul viei se póte desfunda cu plugul cu menaj, séu cu abur. Intr'un pămênt desfundat se stringe umezélă, care face asimilabile materiile hrănitóre. Rădĕcinile se întind şi se desvóltă cu înlesnire. Desfundarea pămêntului pentru vie e cu atât mai de nevoie, cu cât terenul e mai tare, argilos şi puţin adênc.

Pe cóstele prea repeqĭ desfundând pămêntul peste tot, este de temut că ploile îl vor spăla şi tîrî în vale; de aceea e mai bine, în aceste situaţiunĭ, a-se planta via în gropĭ séu în şanţurĭ, deschise în curmeqişul înclinării loculul. Suviţele de loc, care se lasă nedesfundate între şanţurĭ, se opun fugirii pămêntului în vale. Gropile sunt de o potrivă de bune; ele costă şi mai eftin.

Pentru săditul viei de tómnă, desfundarea locului se începe din vreme, de prin August, ér pentru plantaţiunile de primăvară putem desfunda în Octomvrie, Noemvrie şi chiar în Decemvrie, când ne permite timpul.

Costul desfundării unui hectar depinde de localităţĭ, de natura pămêntului şi de înlesnirile de carĭ se bucură proprietarul. O desfundare cu casmaua (hârleţul) costă 2—3 banĭ pe metru pătrat până la 50 cm. adêncime séu 200—300 lei pe hectar. Desfundarea cu plugul costă mai ieftin.

Décă pămêntul e sĕrac şi spălat de ploi, trebue îngrăşat cu gunoiŭ putred. Gunoiul se împrăscie pe loc înainte de a începe desfundatul; aşa că desfundând locul, gunoiul sĕ se amestece bine cu pămêntul. Băligarul putred cuprinde 5·3 la sută potasă de care se folosesce viţa de vie.

* * *

Un proprietar de vie, care îşĭ procură în tómna acésta viţe altoite şi împrejurările nu-i permit a-le sădi la locul definitiv, el e silit sĕ le conserve peste iérnă.

Viţele altoite şi prinse cu rădĕcinĭ se conservă în pivniţă, când o avem la îndemână, séu în şanţurĭ, pe carĭ le săpăm într'un loc adăpostit şi ferit de ape.

Aşternem în pivniţă un strat de nisip de gârlă, se aşedă snopii de viţă în picióre şi se tórnă apoi nisip cu lopata până se acopere tóte rădĕcinile. Nisipul sĕ nu fie prea umed, căcĭ póte mucigăi şi chiar putreqi rădĕcinile.

Când nu avem pivniţă la îndemână, viţele se pot păstra până în momentul plantatului afară în şanţurĭ. Şanţurile se sapă adêncĭ de 75 centimetri şi largĭ după trebuinţă, cum sunt şi snopii de viţă. Se pune mai întâiŭ pe fund un strat de nisip, snopii de viţă îi aşeqăm cu rădĕcinile în aceste şanţurĭ, punem nisip peste rădĕcinĭ şi îi acoperim bine cu pămênt, spre a-i garanta în potriva gerurilor şi a îngheţului.

Décă facem plantaţia viei în tómnă, întâiŭ potrivim (nivelăm) pămêntul desfundat, sfărîmăm bulgării marĭ de pămênt şi înfigem ţăruşĭ în locul unde are sĕ fie sădită viţa de vie. Cu ajutorul ţăruşilor însemnăm punctele unde trebue sĕ facem gropile pentru a planta viţele pentru întréga plantaţiune, ţăruşii rĕmân în aceeaşĭ parte a gropilor.

Sĕ recomandă două sisteme de sădit: în chinconz şi în patrat.

După ambele metóde pe hectar de loc (10.000 m. p.) încap 4.450 viţe puse la 1^m50 depărtare în tóte sensurile (o viţă pe 2.25 m. p. de suprafaţă) séu 6.410 viţe pe hectar plantate la 1^m25 depărtare între ele séu o viţă pe 1.56 m. p. suprafaţă.

Aceste modurĭ de plantare a viţei de vie, permit aerului, luminei şi căldurii, carĭ sunt necesare în orĭ-ce vegetaţiune şi mai mult în desvoltarea viţei de vie, sĕ circule printre ele în voie şi în cantitate mare. Sunt şi estetice şi fac ochilor o impresiune plăcută, ne permit chiar a executa lucrările de întreţinere cu înlesnire.

Viţa de vie se póte planta mai rar séu mai des; noi însemnăm distanţele de 1^m23 şi 1^m50 ca cele mai potrivite şi un Nr. de viţe de 6.410 pe hectar în primul cas, séu 4.450 în al doilea cas.

Varietăţile de strugurĭ de masă pentru că cer lumină multă, se pot planta la 2 metri depărtare, o viţă pe 4 metri pătraţĭ séu 2.500 viţe pe hectar.

Esposiţia va fi tot-déuna cea de mĭaqăqi. Esecutarea plantaţiunilor şi înfigerea ţĕruşilor în chinconz séu în pătrat sunt lucrărĭ de practică şi presupun deprinderea celui care le face.

Când plantăm pe cóste, unde suntem obligaţĭ a deschide şanţurĭ în curmezişul înclinării locului, viţa se plantéză în rĕndurĭ depărtate de 2 metri, ér distanţa din tre viţă va fi de 1^m25-1^m50, séu pe hectar 4.000 viţe, în casul întâiŭ, orĭ 3.335 în al doilea (la 1^m50 depărtare.)

* * *

Plantatul viei tómna se face până la 25 Noemvrie. Vom alege momentul când înaintea plantării au fost ploi, ca pămêntul sĕ fie aşeqat şi pĕtruns de apă. In fundul gropilor punem nisip şi gunoiŭ putred. Viţele se aleg şi se clasifică pe categorii după calitatea lor. Se înţelge, că nu avem interes sĕ plantăm viţe cu defecte, fără sĕ aibă rădĕcinĭ bune séu acelea, carĭ n'au altoiul lipit de port-altoiŭ.

Repetăm: *Sĕ avem grije, a nu amesteca viţele; sĕ le separăm pe varietăţĭ şi astfel sĕ le plantăm în parcele deosebite.*

După-ce s'a pus nisip şi gunoiu pe fundul gropei, se aşeqă viţa cu rădĕcinile resfirate, se umple grópa cu pămênt, se îndésă bine pămêntul şi îngrijim ca punctul altoirii sĕ fie la nivel cu suprafaţa pămêntului. De-asupra facem un muşuroiŭ acoperind lăstarul anului cu un strat de pămênt şi de nisip de un lat de mână de la vêrf în sus.

Primăvara (1—15 Aprilie, înainte de ce începe sĕ plângă viţa) se desfac muşuróele şi se taie lăstarii la unu séu 2 ochĭ, după puterea viţelor. Décă suntem nevoiţĭ sĕ punem via primăvara, tăerea se face odată cu plantarea. Pentru a tăia viţele, ne servim în tot déuna de secătóre. In anul întâiŭ lucrarea trebue sĕ se facă de ómenĭ serioşĭ şi cu esperienţă. Preferim, în tăiere, a lăsa cepii din lăstarii cei mai aprópe de pămênt.

Pămêntul în vie se ţine tot anul în stare de mĕrunţire şi curăţenie absolută.

(Rev. „Câmpul“.)

Ca Pilat în „Creq“.

Vorba nóstră „Ca Pilat în Creq“ arată că un lucru e spus, orĭ e făcut fără potrivélă, nicĭ la locul, nicĭ la timpul sĕu. Ce caută adecă Pilat „din Pont“ în simbolul credinţei nóstre? Ar fi trebuit dat cu totului uitării acest Pilat, care n'are nicĭ un amestec în nimic ce privesce religia creştină. Cu tot acelaşĭ drept ca Pilat ar fi putut sĕ între în Creq şi Hanna şi Caiafa şi Iuda şi Malcu şi mai sciu eu câţĭ pomeniţĭ de evanghelii.

„Ca Pilat în Creq“ esprimă tot aceeaşĭ idee ca şi „musca în lapte“ şi chiar ca „nuca în părete“.

Pilat a fost guvernatorul roman în Ierusalim pe vremea când a fost rĕstignit Christos. El, la urma urmei, n'a fost întru nimic vinovat de rĕstignirea Mântuitorului nostru. Nu el a condamnat pe Christos, ci preoţii Iudeilor.

Vina lui e că a fost prea diplomat, a fost nepăsător la tóte certurile dintre Iudei şi, cu tóte că era convins de nevinovăţia lui Isus, totuşĭ din motive politice a jertfit pe Christos şi l'a dat furiei poporului. Lui Pilat îi păsa numai de una: décă într'adevĕr Christos se crede pe sine chemat a fi rege al Iudeilor şi décă el se luptă sĕ ajungă rege. Pilat, ca guvernator al Iudeii, nu putê sĕ sufere, ca în provincia sa sĕ se facă conspiraţiunĭ contra imperiului roman. S'a convins însĕ, că Christos nicĭ odată n'a avut de gând sĕ ajungă rege al Iudeilor, că tóte câte i-se imputau de pîrîtorii sĕi, erau lucrurĭ iscodite, ca Christos era nevinovat ca lumina sórelui. Insĕ Iudeii făceau gălăgie mare, cereau capul lui Christos, ér Pilat nepăsător de o parte, şi de alta vrênd sĕ liniştéscă pe neastîmpăraţii Iudei, a qis: „nevinovat este, dér facă Iudeii ce vor scii cu el, şi sĕ mĕ lase în pace.“ Sĕ scie din biblie, că el a lăsat tótă „afacerea“ pe mâna Iudeilor, dându-le voie sĕ alégă înşişĭ ei pe cine sĕ ucidă, pe Christos, orĭ pe tâlharul Varava. Şi mai spune biblia, că Pilat şĭ-a spălat mânile, ceea-ce însemnéză atâta că el, printr'o pildă, a declarat că nu-şĭ ia nicĭ o rĕspundere de ceea-ce vor face Iudeii: pentru el e tot una, décă ei vor rĕstigni pe Christos, orĭ pe Varava.

Fără îndoială, ca om diplomat şi politic, el n'a făcut nicĭ o greşală. Póte că nicĭ nu putea sĕ facă altfel. Tótă „afacerea“ pentru el era o cértă particulară între Iudei şi era bun bucuros sĕ i vadă liniştiţĭ, fie chiar cu condamnarea unui nevinovat.

Aceste Idei despre Pilat le are şi istoria, dér le au şi creştinii din Abisinia, carĭ nu numai că spală de orĭ-ce vină pe Pilat, ci chiar îl numĕră între sfinţĭ şĭ-l au în calendar (la 19 Iunie). Ei qic aşa: Pilat a fost convins de nevinovăţia lui Isus, dér nu putê sĕ facă altfel, decât sĕ-l lase Iudeilor. Ar fi ticălos numai atuncĭ, când ar fi recunoscut pe Christos de vinovat — convins, se înţelege — şi ar fi fost vrednic de a fi blăstĕmat de creştinĭ numai când ar fi dat pe Christos morţii, bine sciind că ucide un nevinovat.

Creştinii cei din vécurile dintâiŭ ale creştinităţii, tot aşa au judecat şi n'au făcut din Pilat un omorîtor cu voie şi de sciinţă.

Numai mai târqiŭ, când în morala creştină a început sĕ prindă rădĕcinĭ principiul, că a fi nepăsător cu Dumneqeu e mai rĕu decât a-i fi duşman pe faţă — séu cum am qice astăqĭ, că liber cugetătorii sunt mai rĕi decât ateiştii — numai atuncĭ Pilat a început a fi omorîtor şi pildă rea şi de ocară pentru creştinĭ. Şi astfel Pilat a ajuns sĕ fie pus pe o tréptă cu Iuda, şi cu tóte că Irod omorînd patru mii de copii nevinovaţĭ a făcut faptă mai ticălósă, decât Pilat, care n'a qis nicĭ albă, nicĭ négră, totuşĭ Irod nu e aşa de urgisit şi de osândit de creştinĭ ca Pilat.

Legenda spune că Pilat în desperarea lui s'ar fi sinucis. Despre asta însĕ cei dintâiŭ creştinĭ nu sciu nimic, nicĭ apostolii nu vorbesc, nicĭ cei dintâiŭ părinţĭ. Legenda s'a nascut mai târqiŭ. Se spune, că împĕratul roman Caligula ar fi tras la rĕspundere pe Pilat pentru mórtea lui Christos, şi că Pilat s'a spânqurat. Impĕratul i-a aruncat cadavrul în Tibru, însĕ duhurile rele au stîrnit furtună pe Tibru şi i-au aruncat cadavrul pe malurĭ. Ómenii i-au dus cadavrul departe până la Rone în Franţa şi i-l'au aruncat în rîu, dér şi aicĭ s'a întêmplat tot ca în Tibru. Atuncĭ ómenii înspăimêntaţĭ de atâtea furtunĭ, i-au dus trupul pe muntele ce se chiamă şi aqĭ Pilat, în Elveţia, şi i-l'au asvêrlit într'un lac adênc. Acest lac e vestit: când aruncĭ în el pietrii, începe sĕ fierbă şi sĕ asvêrlă apa în sus şi face tot cum făcŭ Tibrul şi Ronele. Pe muntele Pilat îţĭ arată şi astăqĭ urmele dracului, care a luat în stăpânire pe Pilat, şi cred ţĕranii că în fie-care an odată, în Vinerea Patimilor, dracul scóte pe Pilat din lac, îl pune pe un scaun de piétră şi-l face sĕ-şĭ spele mânile.

Legenda asta s'a născut numai din asĕmĕnarea numelui lui Pilat cu al muntelui. De altfel, numele Pilat al muntelui e latinesc pilatus, ceea-ce însemnéză „cel cu pălărie“ pentru negurile ce stau pe acest munte, par'că îl îmbrobodesc.

Intr'o galerie de tablourĭ în Viena (a contelui Eszterházy) se află un tablou vestit, representând osêndirea lui Christos. Tabloul e vestit pentru grozava urîţenie a lui Pilat. Nu cred sĕ fie pe lume om aşa de urît şi de pocit ca acest Pilat. Pictorul Rembrandt a pus în urîţenia feţii lui Pilat tótă ura şi urgisirea creştinilor pentru guvernatorul Iudeii.

(„Alb.“) *G. Coşbuc.*

Papa Leo XIII bea apă minerală ung. Papa care se bucură de o etate fórte înaintată şi de o forţă vitală admirabilă, după cum reese din scrisórea unui prelat din Roma, bea apă amară „Marke Palme“ cu care Sfinţia Sa este fórte mulţămit. Proprietarul isvorului Ioan Loser c. s. r. liferant de curte în Budapesta, a fost însciinţat din parte competentă în terminii ceĭ mai măgulitorĭ.

Anunţurĭ de căsĕtorie.

De la 24 până la 30 Octomvrie 1902.

1) Iohann Iobi ev. c. a. calfă de postovar din Rĕşnov, cu Carolina Rosina Salmen ev. c. a. din Braşov. 2) Ţuţu Arsu gr. cat. agricultor cu Ana Domşa gr. cat. amêndoi domiciliaţĭ în Păţalca. 3) Szöcs János ev. ref. băcan din Braşov cu Miklós Rozalia r. cat. din Gy. Ditró. 4) Nic Negură gr. or. calfă de dulgher cu Paraschiva Puiu gr. or. Braşov. 5) Dr. Friedrich Hubbes ev. c. a. medic în Braşov cu László Irma ev. ref. Illyefalva. 6) Dumitru Olteanu gr. or. commis de băcănie cu Elena Zamfir gr. or. Braşov. 7) Mihail Wlast ev. c. a. comerciant cu Emilia Erhardt ev. c. a. Braşov. 8) David Ferencz, r. cat. lucrător cu Király Eszter ev. ref. amêndoi domiciliaţĭ în Cluşiu. 9) Iosef Pazdera ev. c. a. ciasornicar cu Wilhelmina Tobie ev. c. a. amêndoi domiciliaţĭ în Coha m. 10) Dany István rom. cat. lucrător cu Márton Maria rom cat. amêndoi domiciliaţĭ în Hunedóra.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Cursul pieței Brașov.

Din 32 Octomvrie n. 1902.

Bancnot rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.94
Argint român.	„	18.80	„	18.88
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.07
Galbenĭ	„	11.20	„	10.30
Ruble Rusescĭ	„	2.54	„	—.—
Mărcĭ germane	„	117.25	„	—.—
Lire turcescĭ	„	21.40	„	21.50
Scris fonc. Albina 5%	„	101.—	„	102.—

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 31 Octomvrie 1902.

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	12	40
„	Grâu mijlociu . . .	11	90
„	Grâu mai slab . . .	11	80
„	Grâu amestecat . .	8	90
„	Sĕcară frumósă. . .	8	20
„	Sĕcară mijlociă. . .	8	—
„	Orz frumos	7	25
„	Orz mijlociu. . . .	7	10
„	Ovĕs frumos. . . .	5	20
„	Ovĕs mijlociu . . .	5	—
„	Cucuruz	10	70
„	Mălaiu (meiŭ) . . .	8	—
„	Mazăre.	16	70
„	Linte	14	—
„	Fasole	14	—
„	Sĕmênță de in . . .	24	—
„	Sĕmênță de cânepă .	7	—
„	Cartofĭ.	1	26
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	96
„	Carne de porc . . .	1	04
„	Carne de berbece. .	—	72
100 kil.	Sĕŭ de vită prospĕt .	44	—
„	Sĕŭ de vită topit . .	64	—

„Gazeta Transilvaniei“ numĕrul cu à **10 fil.** se vinde la librăria **Nic. I. Ciurcu** și la **Eremias Nepoții.**

PUBLICAȚIE.

Se aduce la cunoscința publică, că după ce Inaltul Minister reg. ung. de finanțe prin organele sale de controlă a făcut revisia losurilor clasei I., a **loteriei (a unspredecea)** de clasă reg. ung. priv. sau predat losurile colectorilor principalĭ spre vêndare.

Planul loteriei aprobat de Inaltul Ministeriŭ reg. ung. de finanțe, se publică:

Planul Loteriei a unspredecea clasă reg. ung. priv. 110,000 Losurĭ, 55,000 câștigurĭ.

Clasa întâie. Depunere 12.— coróne. Tragerea în 20 și 21 Nov. 1902.

Câștigurĭ			Coróne.
1	à		60000
1	á		20000
1	à		10000
1	à		5000
3	à	2000	6000
5	à	1000	5000
8	à	500	4000
30	à	300	9000
100	à	100	10,000
3350	à	40	116000
3500	câșt.	Coróne	263,000

Clasa a doua. Depunere 20.— coróne. Tragerea: în 17 și 18 Dec. 1902.

Câștigurĭ:			Coróoe
1	à		70000
1	à		25000
1	à		10000
1	à		5000
3	à	3000	9000
5	à	2000	10000
8	à	1000	8000
20	à	500	10000
110	à	300	33000
4350	à	80	312000
4500	câșt.	Coróne	528000

Clasa a treia. Depunere 32.— coróne. Tragerea: în 13, 14 și 15 Ian. 1903.

Câștigurĭ:			Coróne.
1	à		80000
1	à		30000
1	à		20000
1	à		15000
3	à	10000	30000
5	à	5000	25000
8	à	2000	16000
10	à	1000	10000
120	à	500	60000
4850	à	130	630500
5000	câșt.	Coróne	916500

Clasa a patra. Depunere 40.— coróne. Tragerea în 10, 11 și 12 Februarie 1903.

Câștigurĭ;			Coróne.
1	à		90000
1	à		30000
1	à		20000
1	à		15000
3	à	10000	30000
5	à	5000	25000
8	à	2000	16000
10	à	1000	10000
120	à	500	60000
4850	à	170	8[illegible]450
4000	câștigurĭ	Coróne	1.120.500

Clasa a cincea. Depunere 32.— coróne. Tragerea în 4 și 5 Martie 1903.

Câștigurĭ:			Coróne.
1	à		100000
1	à		50000
1	à		20000
1	à		15000
3	à	10000	30000
5	à	5000	25000
8	à	2000	16000
10	à	1000	10000
120	à	500	60000
3850	à	200	770000
4000	câștigurĭ	Coróne	1.076.000

Clasa a șésa. Depunere 24. coróne. Tragerea: din 26 Martie până la 22 Aprilie 1903

Cel mai mare câștig în cas favorabil

1.000,000

(UN MILION)

CORÓNE.

Câștigul care se va trage la urmă din aceste 480 capĕtă premiul.

1	prem.	600000	600000
1	câș à	400000	400000
1	à	200000	200000
1	à	100000	100000
1	à	80000	80000
1	à	60000	60000
1	à	50000	50000
1	à	40000	40000
2	à	30000	60000
2	à	25000	50000
4	à	20000	80000
5	à	15000	75000
25	à	10000	250000
50	à	5000	250000
405	à	2000	810000
760	à	1000	760000
1140	à	500	570000
30600	à	200	6120000
33000	Câștig și prem. cor.		10555000

Tragerea câștigurilor clasei I., va avé loc **în 20 și 21 Noemv.** a. c. în presența **oficiului de control reg. ung.** și a unui notar public reg. în Sala de tragere (IV Eskü-tér, Intrarea: Duna utza.) Losurile se capĕtă la toțĭ colectorii loteriei de clasă reg. ung. priv.

Budapesta, 26 Octomvrie 1902.

DIRECȚIUNEA

Loteriei de clasă reg. ung. privilegiată.

LONYAY. HAZAY.

Tipgrafia A. Mureșianu, Brașov.